

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
Community participation in student quality development
activities at the District Song Learning Encouragement
Under the Phrae Provincial Learning Encouragement.

ลัดดาวัลย์ พิมพ์เทพ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ปีการศึกษา 2567

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
Community participation in student quality development
activities at the District Song Learning Encouragement
Under the Phrae Provincial Learning Encouragement.

ลัดดาวัลย์ พิมพ์เทพ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2567

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
ผู้วิจัย นางลัดดาวัลย์ พิมพ์เทพ
ชื่อปริญญา ศีศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัยทัศน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฤดี รัตนชัยศิลป์)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ดร.สุนีย์ ยังสว่าง)

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก อนุมัติให้รายงาน
การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา

..... คณบดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ .ดร.รุ่งฤดี รัตน์ชัยศิลป์ และ ดร.ณรงค์ ทมเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูงและขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี

ขอขอบพระคุณ ประชาชนในพื้นที่อำเภอสอง ที่ได้กรุณาตอบ แบบสอบถาม เพื่อการศึกษาอิสระครั้งนี้ขอขอบคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิทยาคารวางรากฐานแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อร่วมงานและท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ และข้อเสนอแนะในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้

ลัดดาวลย์ พิมพ์เทพ

ชื่อเรื่อง	: การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
ผู้วิจัย	: นางลัดดาวัลย์ พิมพ์เทพ
ชื่อปริญญา	: ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฤดี รัตน์ชัยศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร.ณรงค์ ทมเจริญ
ปีสำเร็จการศึกษา	: 2567
สถาบัน	: สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ 2) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่าชุมชนได้ให้ความสำคัญ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนของท่านได้รับการฝึกอบรมจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการเพื่อนำความรู้และทักษะมาสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน

2) ผลเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน

Title : Community participation in student quality development activities at the District Song Learning Encouragement Under the Phrae Provincial Learning Encouragement.

Author : Mrs. Laddawan Pimtep

Degree : Master of Education (Educational Administration)

Advisor : Dr.Rungrudee Ratchaisilp

Co-Advisor : Dr.Narong Tomcharoen

Graduated year : 2024

Institution : Pacific Institute of Management Science

Abstract

This research aimed to: Study the level of community participation in learner development activities at Song District Learning Promotion Center under the Phrae Provincial Learning Promotion Office. Compare the differences in demographic factors affecting community participation in learner development activities at the Song District Learning Promotion Center. The sample group consisted of 396 residents from Song District, Phrae Province. The research instrument was a questionnaire. Statistical tools used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

Research Findings

Community participation in student quality development activities at the District Song Learning Encouragement Under the Phrae Provincial Learning Encouragement., was generally high. Community members prioritized participation in receiving benefits, followed by involvement in operations, monitoring and evaluation, and decision-making.

The level of community participation in learner development activities was high across all dimensions. The highest average score was for the community's involvement in training programs tailored to their needs, which allowed them to apply the acquired knowledge and skills to benefit their community.

The comparison of demographic factors and community participation revealed statistically significant differences at the 0.05 level.

Keywords : Community Participation

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 “การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” เป็นแนวคิดสำคัญที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 หมวดที่ 5 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน ไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (พระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ , 2561)

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2545, น.15) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข (2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย (4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง (5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต อย่างมีความสุข และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ของผู้เรียนโดยคำนึง ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ,2545)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 มาตรา 5 การส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใฝ่เรียนรู้ มีความรอบรู้ รอบคอบระมัดระวัง มีคุณธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข กับเพื่อให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตนให้สูงขึ้นหรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็น มาตรา 6 ให้กรมมีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 1.การเรียนรู้ตลอดชีวิต 2.การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง 3.การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณวุฒิ มาตรา 22 ให้หน่วยจัดการเรียนรู้สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและสังคม รวมทั้งร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญการในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาศิเครือข่าย และสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ หรือภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียนหรือประชาชนด้วย (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2566)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ภายใต้วิสัยทัศน์ “สกร.อำเภอสอง จัดและ

ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย” ในการจัดการศึกษาแก่คนในชุมชนจึงต้องเข้าใจสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ของหมู่บ้าน ลักษณะผู้นำท้องถิ่น ชาวบ้าน ค่านิยม ความเชื่อ ค่านิยม ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ศาสนา ตลอดจนสภาพปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษานอกระบบ ให้แก่คนในชุมชน การทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ เกิดความตระหนักที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชน ด้านความร่วมมือ ร่วมใจ เกิดการเอื้ออาทรต่อกันและเกิดความมั่นใจในการพึ่งตนเองอันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนและประเทศ การมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ขณะที่กระทรวงมหาดไทย (2553, หน้า 47) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน ในขณะที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2552, หน้า 13) ได้กำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยศึกษาประเด็นปัญหาหลักในการศึกษาและการเรียนรู้ที่โยงกัน และเน้นการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มิใช่ที่เพียงจุดใดจุดหนึ่งแยกจากกันตั้งแต่การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่ ปรับกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ โดยสร้างครูยุคใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ มีใจรัก มีคุณธรรม จริยธรรม เข้ามาเป็นครู คณาจารย์และปรับระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพคล่องตัวเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ(แผนปฏิบัติการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง ประจำปีงบประมาณ 2567,2566)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษามีส่วนร่วมของชุมชน ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจะนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงวิธีการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และนอกจากนี้ยังเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อาจเป็นประโยชน์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการการทำงานร่วมกับชุมชนนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 คำถามของการวิจัย

1.ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ อยู่ในระดับใด

2.การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของประชาชนในชุมชนที่จำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และ อาชีพ แตกต่างกันหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

2. เพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่าง กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ในลักษณะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตามแนวกรอบแนวคิดของ Cohen and Uphoff ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในพื้นที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 41,237 คน (กรมการปกครอง, 2567 ออนไลน์) การคำนวณกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 396 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ข้อมูลประชากรศาสตร์ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

1.4.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

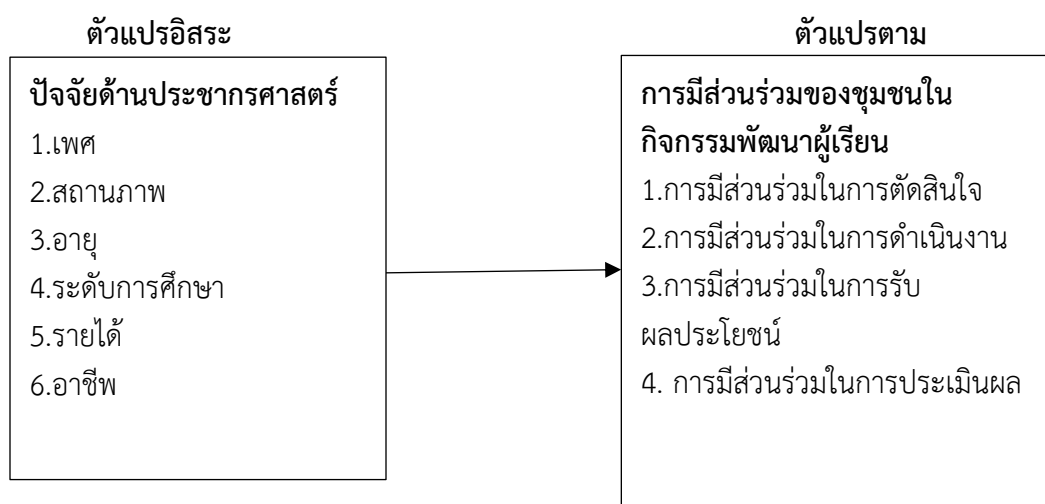
การศึกษานี้ทำการศึกษาข้อมูล รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลการวิจัย ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง มิถุนายน พ.ศ.2567

1.5 สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของประชาชน ได้แก่ ด้านเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ที่แตกต่างกัน

1.6 กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวแปรจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้าง กรอบแนวคิดในการศึกษา กรอบแนวคิดได้มาจากแนวคิดและทฤษฎีของ การมีส่วนร่วมอ้างอิงแหล่งที่มา Cohen and Uphoff (1980) ดังนี้

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เพื่อนำผลจากการศึกษาวิจัยมาพัฒนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

1.7.2 เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงวิธีการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.7.3 เพื่อนำข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการ การทำงานร่วมกับชุมชนนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยดำเนินการในรูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการและ ได้ให้คำนิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1.8.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ที่อยู่ในชุมชนอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ในลักษณะการมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.8.2 ประชากรศาสตร์ (Demographic) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นหลักเกณฑ์ในการบ่งบอก ถึงลักษณะทางประชากรที่อยู่ในตัวบุคคลนั้น ๆ ได้แก่ อายุ เพศ ขนาดครอบครัว รายได้ การศึกษาอาชีพ วัฏจักรชีวิต ครอบครัว ศาสนา เชื้อชาติ สัญชาติและสถานภาพทางสังคม (Social class)

1.8.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง งานและโครงการกิจกรรมที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จัดอย่างเป็นกระบวนการมีรูปแบบวิธีการที่ หลากหลายพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาอารมณ์มุ่งส่งเสริมเจตคติคุณค่าชีวิตสร้างจิต สำนึก ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์ส่งเสริมให้รู้จักและเข้าใจ ตนเองปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.8.4 “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน ตั้งแต่ ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือข่าย จนถึงระดับหมู่บ้านและระดับเกินหมู่บ้านและผู้ที่อาศัยในชุมชนมี ความรู้สึกรู้ว่าเป็นคนชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการดำรงรักษาคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรมและ ศาสนาถ่ายทอดไปยังลูกหลานอีกด้วย กาญจนา แก้วเทพ (2538) ชุมชนในที่นี้ หมายถึง ประชากรใน พื้นที่ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

1.8.5 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) หมายถึง การมีส่วนร่วมประชุมเพื่อ นำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการ ดำเนินงานของกิจกรรม

1.8.6 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) หมายถึง การที่ชุมชนได้ร่วมแรงใน การทำกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นไปตามแผนงานของสถานศึกษา เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

1.8.7 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) หมายถึง การที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์ ในด้านต่าง ๆ จากกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิง ปริมาณและคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มผลประโยชน์ของ โครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็น ประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม

1.8.8 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็นความชอบและความคาดหวังซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาแนวคิดในการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์
- 2.2 แนวคิดการจัดการศึกษา
- 2.3 แนวคิดการศึกษานอกโรงเรียน
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.5 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2.6 บริบทศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์

ทฤษฎี ประชากรศาสตร์ (Demography) หมายถึง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประชากร ซึ่งมีรากฐานของคำศัพท์ภาษากรีก มาจากคำว่า "Demo" หมายถึง "People" แปลว่า ประชากร หรือประชาชนและคำว่า "Graphy" ซึ่งหมายถึง "Description" ซึ่งมีความหมายว่า ลักษณะ การนำคำศัพท์ทั้งสองมารวมกัน ก็จะได้ความหมายว่า วิชาที่เกี่ยวกับประชากรนั่นเอง (วหิน สันทรณ์. 2557)

แนวความคิดด้านประชากรศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการเป็นเหตุเป็นผลซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก เช่นแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้นกล่าวถึงประชากรที่แตกต่างกันซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมและการตัดสินใจที่แตกต่างกันไปด้วย (วหิน สันทรณ์. 2557)

ประชากรศาสตร์นั้น สามารถจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้จากลักษณะและพฤติกรรม เช่น กลุ่มคนที่มีลักษณะและบุคลิกใกล้เคียงกันมักจะอยู่ในกลุ่มเดียวกันรวมถึงบุคคลที่อยู่ในชนชั้นทาง

สังคมเดียวกันก็จะตอบสนองถึง ข่าวสาร ความต้องการ ไปในทิศทางเดียวกัน มากไปกว่านั้นปัจจัยการเปลี่ยนแปลงของประชากรอาจจะมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอีกด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชากรมีดังนี้ เพศ อายุ การศึกษาเชื้อชาติ อาชีพ สังคมครอบครัว ศาสนา เป็นต้น (วหิน สันทรณ์, 2557)

แนวความคิดของประชากรศาสตร์ ได้สามารถจำแนกและอธิบายถึงคุณสมบัติเฉพาะตนของคน นั้น 1 ซึ่งมีผลต่อการสื่อสารกับผู้รับสาร ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการสื่อสารแต่ละครั้งถ้าผู้รับสารมีจำนวนน้อยก็อาจจะไม่ส่งผลให้เกิดปัญหาได้เพราะเราสามารถวิเคราะห์ผู้รับสารได้ทุกคนแต่ในทางกลับกันถ้าในบางสถานการณ์ผู้รับสารมีจำนวนมากเราจะไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังนั้น การจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่ม ๆ ก็อาจทำให้ง่ายต่อการสื่อสารมากขึ้นโดยสามารถจำแนกตามลักษณะประชากร (Demographic Characccristic) (ฉลองศรี พิมสมทงษ์,2548) ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. การศึกษา
4. สถานะทางสังคม
5. ศาสนา

ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อ การตีความ การรับรู้ ความเข้าใจในการสื่อสารข้อมูลด้านประชากรจะมีประสิทธิภาพและเข้าถึงมากที่สุดก็ต่อเมื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งคนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันก็จะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกันอีกด้วย

1) เพศ (Sex)

ธรรมชาติได้สร้างความสมดุลทางเพศโดยเบื้องต้นได้จำแนกปัจจัยทางเพศออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือผู้หญิง (Female) และผู้ชาย (Male) ก็จะมี ความแตกต่างกันด้านกายภาพ ความถนัดอารมณ์สภาวะทางจิตใจ และการตัดสินใจ ซึ่งจะนำพาความคิด ทัศนคติ รสนิยม ที่แตกต่างกัน ออกไปรวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชายที่แตกต่างกันของทั้งสองเพศในสังคมอีกด้วย

เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าถ้าเปรียบเทียบกับเพศชาย แต่ในทางกลับกันเพศชายไม่ได้เน้นย้ำไปถึงแค่การรับส่งข่าวสารทางปกติเท่านั้นแต่เพศชายยังต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับและส่งข่าวสารนั้น ๆ อีกด้วย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ,2538)

เพศหญิงนั้นมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามคนอื่นได้ง่ายกว่าเพศชาย และรวมถึงเพศหญิงสามารถรับการสื่อสารและเลียนแบบพฤติกรรมและบุคลิกภาพนั้น ๆ จากผู้อื่นได้ดีกว่าผู้ชายอีกด้วยมากกว่านั้นเพศหญิง มีสภาวะทางจิตใจที่อ่อนตอนมากกว่าผู้ชาย แต่ผู้ชายมีความหนักแน่นในการตัดสินใจและการใช้ชีวิตมากกว่าผู้หญิง และ ผู้ชายยังมีความสามารถในการจำรูปทรงของสิ่งของต่าง ๆ แม้ว่ารูปทรงนั้นจะพลิกแปลงไปในรูปแบบอื่นก็ตาม ทั้งสองเพศมีความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อ

การใช้ชีวิต การรับรู้ข่าวสารและการประยุกต์เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย (กึ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ , 2546)

แมคคีย์ (Mckcc, 1962) ศึกษาพบว่า ผู้ชายมีความสามารถทางการจำรูปทรงสิ่งของได้แม้ว่าจะตั้งพลิกแปลงในท่าต่างๆ หรือสามารถที่จะเห็นความสัมพันธ์ ของ Space - form ในจินตนาการได้ ส่วนพาเทลและกอร์ดอน (Patel and Gordon, 1960) ศึกษาพบว่า เด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะสามารถคล้อยตามผู้อื่น หรือ ถูกชักจูงใจ ได้ง่ายกว่าเด็กชาย สอดคล้องกับการวิจัยของ คิมเบอร์(Kimber, 1974) ที่ศึกษาพบว่า เด็กหญิงสามารถรับสารและเลียนแบบพฤติกรรมบุคลิกภาพของผู้อื่นได้ง่ายกว่า เด็กชาย ผลการศึกษาและวิจัยของ เบอแนต และ โคเฮน (Bennctt & Cohen, 1959) ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของความแตกต่างกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิงยังพบ ว่า เพศชายมีความคิดหนักแน่นมากกว่าความคิดของเพศหญิง แต่เพศหญิงจะมีความละเอียดอ่อนและรอบคอบ ในด้านความคิดมากกว่าเพศชายซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการรับรู้ข่าวสารและการวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในขั้นต่อไปอีกด้วย

2) อายุ (Age)

ปัจจัยของประชากรด้านอายุก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญ ซึ่งปัจจัยทางอายุนี้ก็สามารถเป็น ตัวกำหนดการตัดสินใจและพฤติกรรม ในการใช้ชีวิตรวมถึง พฤติกรรมและความคิดอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นตัวแปร ที่สามารถเปลี่ยนไปได้ตามกาลเวลา คนที่มีอายุน้อยกว่าอาจจะมีการตัดสินใจที่มีอารมณ์เข้ามาเป็นส่วนเกี่ยวข้องมากกว่า และคนที่มีอายุน้อยกว่าก็จะมีความคิดที่ค่านิยมมากกว่าคนที่มียาุมารวมไปถึงกลุ่มคนที่มีอายุน้อยจะเป็นกลุ่มที่มองโลกในแง่ดีมากกว่าและยึดถือในอุดมการณ์ของตัวเองเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนที่มีอายุมากกว่า ในทางกลับกัน กลุ่มคนที่มีอายุมากกว่าจะชอบที่จะเสพข่าวสารที่หนักมากกว่าเน้นไปทางด้านบันเทิง กลุ่มคนที่มีอายุมากกว่าจะเป็นกลุ่มคนที่มีมองโลกในแง่ร้ายกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนอายุน้อยเพราะกลุ่มคนอายุมากได้ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามากกว่าซึ่งส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจ รวมไปถึงกลุ่มคนที่มีอายุมากจะมีความคิดเชิงอนุรักษ์นิยมมากกว่าระมัดระวังและยึดถือหลักปฏิบัติมากกว่า (Bennett&cohen,1959)

อายุที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จะมีผลต่อความตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้นทั้งความคิด พฤติกรรมและการตัดสินใจ การสื่อสารมีการเปลี่ยนไปตามอายุและประสบการณ์ ซึ่งบุคคลที่มีอายุมากกว่าจะสามารถรับสารสื่อสารได้ดีกว่าบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งสามารถสรุปได้โดยกล่าวว่าอายุที่เพิ่มมากขึ้นสามารถเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงในวิธีคิดและสิ่งที่สนใจในอนาคตอีกด้วย (สุชา จันทรเฒ. 2544)

จากการศึกษาของ ทอแรนซ์ (Tarrance. 1962) เรื่องความคิดละเอียดลออ ซึ่งเป็น องค์ประกอบหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์พบว่า อายุที่เพิ่มขึ้นของเด็กจะทำให้มีความคิดที่รอบคอบเพิ่มมากขึ้นอายุหรือวัยเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องความคิด และ พฤติกรรม บุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อตนเองมีอายุมากขึ้น

3) การศึกษา (Education)

การศึกษานั้นหมายถึงระดับการศึกษาและความรู้ที่ได้รับจากสถาบันและอาจารย์รวมถึงประสบการณ์ชีวิตของบุคคลนั้น 1 ซึ่งบ่งบอกถึงการรู้หนังสือและมีผลต่อการรับข่าวสารต่าง ๆ การศึกษาจะช่วยให้คนนั้น ๆ มีความรู้ทั้งทางด้านวิชาการการใช้ชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ความสามารถในการรับข่าวสารเพิ่มมากขึ้นและสามารถแยกแยะข่าวสารต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วยซึ่งการศึกษาได้เริ่มส่งผลตั้งแต่ผู้สอนมาถึงผู้เรียนซึ่งผู้สอนสามารถสอดแทรก ทักษะคิดและความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้ นอกจากการศึกษาจะเพิ่มพูนความรู้แล้วการศึกษายังสามารถสร้างความแตกต่างทางด้านความคิด ทักษะคิดได้อีกด้วย รวมถึงยังพัฒนาความคิดในด้านคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ อีกด้วยระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน สาขาวิชาที่แตกต่างกัน ยุคสมัยและระบบการศึกษาที่แตกต่างกันอาจจะส่งผลกระทบต่อ ความคิดและความต้องการที่แตกต่างกันอีกด้วย (ปรเม สตะเวทิน, 2546)

ปัจจัยด้านการศึกษาที่ดีจะเป็นตัวบ่งบอกความได้เปรียบของผู้รับสาร เช่น ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะสามารถรับข่าวสารและตีความได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าและไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ จนกว่าจะได้รับหลักฐานที่มากพอ ยังรวมไปถึงผู้ที่มีการศึกษาสูงก็จะใช้เวลาว่างในการรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างไรก็ตามหากพวกเขามีเวลาจำกัดก็จะเลือกรับข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ การศึกษานอกจากจะทำให้บุคคลมีศักยภาพเพิ่มขึ้นแล้ว การศึกษายังทำให้เกิดความแตกต่างทาง ทักษะคิด ค่านิยม และคุณธรรมความคิดอีกเช่นกัน นอกจากนี้ ปรเม สตะเวทิน (2546)ยังได้กล่าวว่าการศึกษา เป็นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ยุคสมัยที่ต่างกัน ระบบการศึกษาแตกต่างกัน สาขาวิชาที่แตกต่างกัน จึงมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์และความต้องการที่แตกต่างกันไปอีกด้วย ในด้านเนื้อหาที่เปิดรับนั้น พบว่า คนที่มีการศึกษาสูง นิยมเปิดรับข่าวและเรื่องเกี่ยวกับสาธารณชน เนื้อหานักและมิงงานวิจัยพบว่า คนที่มีการศึกษาสูงยังมีการรับรู้ข้อมูลอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) และตั้งข้อสงสัย (Skeptical) มากกว่า (กาญจนา แก้วเทพ, 2552)

4) สถานะทางสังคม (Socio-Economic Status)

ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ในแง่ของสถานทางสังคม อันได้แก่ ถิ่นกำเนิดภูมิลำเนา เชื้อชาติ รายได้ และฐานะทางสังคม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น

4.1) ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติก็จะส่งผลทำให้มีความคิด ทักษะคิด มุมมอง และประสบการณ์ที่ต่างกัน ซึ่งก็จะนำไปสู่การรับสารที่ต่างกันไปด้วย

4.2) ความแตกต่างด้านสถานะทางสังคม การมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของกลุ่มคน ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้รับสารที่จะมีค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกันออกไปอีกด้วย ผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าก็จะแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดให้กับตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีสถานะทางสังคมที่ด้อยกว่า

4.3) รายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือรายได้ของทางได้ของบุคคลนั้น ๆ จะแสดงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น 1 ด้วยเช่นกัน ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อ

การดูแลตัวเอง และการใช้จ่ายในการรับรู้ข่าวสาร ผู้ที่มีความพร้อมทางด้านรายได้ที่น้อยกว่าก็จะมีข้อจำกัดในการเลือกบริโภคข่าวสารและมีข้อจำกัดในรับรู้รวมไปถึงการค้นหาประสบการณ์ใหม่ๆ ด้วยเช่นกัน

4.4) สถานภาพสมรส สถานภาพสมรสนั้นก็มีความหมายคือการครองเรือนซึ่งสามารถจำแนก ดังนี้ โสด สมรส ห่า หม้าย หรือแยกกันอยู่ ลักษณะของ วัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละท้องถิ่นมี อิทธิพลต่อสถานสมรสของคนกลุ่มนั้น ๆ ที่อยู่ในความแตกต่างกันของพื้นที่ซึ่งมีผลโดยตรงต่อผู้รับสาร การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้นก็มีปัจจัยมาจากสถานภาพสมรสเช่น คนโสดจะมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่าคนที่สมรสแล้ว มากไปกว่านั้นกลุ่มคนที่สมรสแล้วย่อมมีการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันถ้าเปรียบเทียบกับคนโสด เพราะ มีปัจจัยมาจากสภาพของครอบครัวและจำนวนบุคคลที่อยู่รอบข้าง

4.5) ศาสนา (Religion) ศาสนานั้นเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญของผู้รับสารที่จะเลือกรับสารที่แตกต่างกันออกไป เช่นศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และศาสนาอื่น ๆ เพราะกลุ่มคนทีนับถือศาสนาที่แตกต่างกันย่อมมีความเชื่อ ทศนคติ มุมมอง พฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป และศาสนาก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของบุคคลกลุ่มคนนั้น ๆ อีกด้วยศาสนามีอิทธิพลต่อบุคคลนั้น ๆ ใน 3 ประเด็นที่สำคัญ คือ ศีลธรรม คุณธรรม และความเชื่อของบุคคลต่อด้านเศรษฐกิจและการเมือง การที่ผู้ส่งสารจะสามารถถ่ายทอดข่าวสารไปยังกลุ่มคนที่มีความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกันนั้น ผู้ส่งสารต้องพิจารณาถึงความแตกต่างของศาสนานั้น ๆ อย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดข่าวสารนั้น ๆ ไปสู่ผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงยังสามารถส่งสารให้กับผู้รับสารได้อย่างถูกต้องมากที่สุดอีกด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2552)

นอกจากนี้ กิติมา สุรสนธิ (2548) ได้จำแนกลักษณะทางประชากร ที่มีผลต่อการรับรู้ การตีความ และการทำความเข้าใจการสื่อสารของผู้รับสาร ดังนี้

1. อายุ (Age) อายุเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ เนื่องจากอายุจะเป็นตัวกำหนดหรือเป็นสิ่งที่บ่งบอกเกี่ยวกับความเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ของบุคคลดังกล่าวที่ว่า ผู้ใหญ่มักอาบน้ำร้อนมาก่อน เป็นผู้ที่เกิดมาหลาย ฝน หรือการเรียกคนที่มีความประสบการณ์น้อยกว่าว่าเด็กเมื่อวานขึ้น หรือ เด็กเมื่อหัวฝน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเครื่องบ่งชี้แสดงถึงความคิด ความเชื่อ รวมทั้งลักษณะการตอบโต้ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของบุคคลที่มีอายุหรือวัยที่ต่างกัน มีงานวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องที่แสดงถึงตัวแปรในเรื่องอายุว่ามีผลต่อการหล่อหลอมทางอุดมการณ์ โดยพบว่าคนที่อายุน้อยจะมีความคิดในเชิงเสรี นิยมมากกว่าคนอายุมาก ใจร้อนกว่า และมองโลกในแง่ดีกว่า ส่วนคนอายุมากจะมีความระมัดระวังในเรื่องต่าง ๆ มากกว่า มองโลกในแง่ร้ายและไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น คนที่อายุน้อยจึงมักเป็นผู้ที่ถูกจูงใจได้ง่ายกว่าคนอายุมาก

2. เพศ (Sex) เพศมีความสำคัญต่อบุคลิกลักษณะ จิตใจและบุคคลของคนมีตำราทางจิตวิทยาที่สรุปว่าเพศหญิงมักมีอารมณ์ที่อ่อนไหว มองสิ่งต่าง ๆ ลักษณะดูรายละเอียด มีความละเอียดละไมกว่าผู้ชาย จึงทำให้เพศหญิงถูกชักจูงใจได้มากกว่าเพศชาย ส่วนเพศชายก็จะเป็นเพศที่มีใจคอหนักแน่น ไม่

อ่อนไหวกับสิ่งต่าง ๆ โดยง่าย ไม่ชอบพิจารณาในการดูรายละเอียด จิตใจเข้มแข็ง

3. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-Economic Status) ได้แก่ อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ ตลอดจน ภูมิหลังของครอบครัว เป็นตัวกำหนดในเรื่องของการเลือกเปิดรับสื่อ ที่ผู้รับสารสามารถซื้อหาหรือเข้าถึงได้ รวมทั้งเปิดกำหนดในการเปิดรับเนื้อหาที่สอดคล้อง ต่ออาชีพต่อความคิด ความเชื่อ ค่านิยม รวมทั้งสถาบันหรือกลุ่มที่ผู้รับสารสังกัดอยู่ด้วย

4. การศึกษา (Education) ความรู้เป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมของบุคคลที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากสถาบันการศึกษา เป็นสถาบันที่กล่อมเกล่าให้บุคคลเป็นคนมีบุคลิกภาพที่แตกต่างอย่างไร ดังนั้น ระดับศึกษาจึงเป็น สถาบันที่กล่อมเกล่าให้บุคคลเป็นคนมีบุคลิกภาพที่แตกต่างอย่างไร ดังนั้น ระดับศึกษาจึงเป็น ตัวกำหนดกระบวนการเลือกสรร เช่น คนที่ มีการศึกษาสูงมักจะเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ เพราะคนที่มีการศึกษาสูงจะมีข่าวสารมากกว่าการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ โดยละเอียด อย่างไรก็ตามการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรในเรื่องระดับการศึกษาของ บุคคลนั้น ในบางเรื่องอาจไม่ได้ให้ความสำคัญในลักษณะของการศึกษาที่เป็นทางการแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากบุคคลอาจเรียนรู้ได้จากศึกษาจากแหล่งอื่น ที่ไม่ใช่จากโรงเรียนหรือจากมหาวิทยาลัยก็ได้ เช่น การที่บุคคลได้เรียนรู้และศึกษาจากประสบการณ์หรือการศึกษานอกระบบ เป็นต้น (กิตติมาสุรสนธิ, 2548)

สรุปได้ว่า ปัจจัยทางด้านประชากร เป็นสิ่งที่แสดงถึงความแตกต่างกันของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา สถานะทางสังคม และ ศาสนา ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสารของผู้รับสาร ทั้งโดยตรงและ โดยอ้อม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความคิด ค่านิยม ความเชื่อและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลนั้นๆ ด้วยปัจจัยอื่น ๆ คำนวณประชากรนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นในการสื่อสารได้โดยมีแนวคิดที่เข้าใจถึงความแตกต่างของบุคคลแต่ละกลุ่มได้รวมไปถึงแนวคิดนี้ยังสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อต่อยอดในประชากรศาสตร์ด้านอื่น ๆ ได้อีกเช่นกัน ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชากรมีดังนี้ เพศ อายุ การศึกษา เชื้อชาติ อาชีพ สังคมครอบครัวศาสนา เป็นต้น (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์, 2548) ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นสามารถบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะที่อยู่ในบุคคลนั้น ๆ ได้อีกด้วย (สุวสา ชัยสุรัตน์, 2537)

ปรมะ สตะเวทิน (2546) กล่าวว่า ผู้รับสารแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวของตน เช่น อายุและเพศ เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการทำการสื่อสารอย่างไรก็ตามในการทำ การสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ กันนั้น จำนวนของผู้รับสารก็มีปริมาณต่างกันไป คือ มีตั้งแต่ 1 คน ไปถึง การสื่อสารมวลชน ซึ่งการวิเคราะห์ผู้รับสารที่จำนวนน้อยคนมักไม่มีปัญหา หรือมีปัญหาน้อยกว่าการวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนมากมาย แต่ในการสื่อสารกลุ่มใหญ่หรือการสื่อสารมวลชนนั้น ไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารเป็นคน ๆ ไปได้วิธีการที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ผู้รับสารที่ประกอบไปด้วยคนจำนวนมากมาย ในกรณีนี้ คือ การจำแนกตามอายุ เพศ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ และการศึกษา เป็นต้น โดยมี สมมติฐานว่าผู้รับสารที่อยู่ในกลุ่มลักษณะทางประชากรศาสตร์ร่วมกันย่อมมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ คล้ายคลึงกัน โดยสามารถแบ่งลักษณะทาง ประชากรศาสตร์ของผู้รับสาร ได้ดังนี้

1. เพศ ลักษณะทางเพศ เป็นลักษณะทางประชากรที่บุคคลได้รับมาแต่กำเนิด ในประชากรกลุ่มใด ๆ ก็ตาม จะประกอบด้วยประชากร เพศชาย (Male) และ ประชากรเพศหญิง (Female) ซึ่งโดยปกติแล้วจะมี จำนวนที่ใกล้เคียงกันเพราะธรรมชาติได้สร้างความสมดุลทางเพศมาให้กับประชากรทุกกลุ่มเพศ เป็น ปัจจัยพื้นฐานต้นร้ายกายที่แตกต่างกันของบุคคล เป็นสถานภาพที่มีมาแต่กำเนิดของบุคคล เมื่อเป็นสมาชิกของกลุ่ม เพศจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคลตลอดจนพัฒนาการต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัย ก็ มีความแตกต่างกันด้วย ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชาย ไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารแต่เพียงอย่างเดียว เท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดจากการรับข่าวสารนั้นด้วย (กิงแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546)

2. อายุ เป็นคุณลักษณะทางประชากรอีกลักษณะหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่หรือตามวัยของบุคคล เป็นลักษณะประจำตัวบุคคลที่สำคัญมากในการศึกษาและวิเคราะห์ทาง ประชากรศาสตร์ โดยอายุจะแสดงถึงวัยวุฒิของบุคคล และเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถในการทำ ความ เข้าใจในเนื้อหาและข่าวสารรวม ถึงการรับรู้ต่าง ๆ ได้มากน้อยต่างกัน การมีประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมา แตกต่างกัน หรืออีกประการหนึ่งคืออายุจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสนใจในประเด็นต่าง ๆ เช่น เรื่องการเมืองความสนุกสนาน การเตรียมตัวสร้างอนาคต เป็นต้น นอกจากนั้นก็จะชี้ให้เห็นอารมณ์ที่แตกต่างกัน ออกไปในกลุ่มคนที่มียุวัยต่างกัน อันเนื่องมาจากกระบวนการคิดและตัดสินใจที่ผ่านการกลั่นกรองจากประสบการณ์ของ ช่วงวัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการคิดและการควบคุมทางอารมณ์ของแต่ละช่วงอายุของบุคคล

3. ระดับการศึกษา การศึกษาในที่นี้หมายถึงระดับการศึกษาที่ได้รับจากสถาบันการศึกษาและที่ได้รับจากประสบการณ์ของชีวิต การศึกษาบ่งบอกถึงความสามารถในการเลือกรับข่าวสารและอัตราการรู้หนังสือ ระดับการศึกษาจะทำให้คนมีความรู้ ความคิด ตลอดจนความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ กว้างขวางลึกซึ้งแตกต่างกันออกไป ทำให้ผู้พูดสามารถแยกความเหมาะสมของเนื้อหาและตัวอย่างที่จะยกมากล่าวได้

4. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จะเป็นเครื่องชี้ถึงเรื่องที่กลุ่มจะสนใจรับข่าวสารบุคคลที่มีสถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันทั้งการประกอบอาชีพ รายได้ ศาสนา รวมไปถึงสถานภาพสมรสย่อมส่งผลต่อการรับสารที่แตกต่างกันด้วย (ธีระภัทร์ เอกผาชัยสวัสดิ์, 2551) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและครอบครัว รายได้ของบุคคลแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งเป็น องค์ประกอบที่สำคัญแสดงถึงการมีศักยภาพในการดูแลตนเอง บ่งบอกถึงอำนาจการใช้จ่ายในการบริโภค ข่าวสาร ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จะมีโอกาสที่ดีกว่า ในการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลตนเอง ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำจะมีการศึกษาน้อย ทำให้มีข้อจำกัดในการรับรู้ เรียนรู้ ตลอดจนการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการดูแลตนเอง

ยุบล เบญจรงค์กิจ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า รายได้และอาชีพเป็นลักษณะทางประชากรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง เนื่องจากอาชีพเป็นตัวกำหนดแหล่งที่มีระดับความมากน้อยของรายได้รายได้จึงเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคนศาสนาหรือกลุ่มความเชื่อในศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ อิสลาม หรือ

ศาสนาคริสต์ หรืออื่นๆ ย่อมมีแนวคิด วัฒนธรรม ประเพณี และหลักการในการคิดตัดสินใจต่อการรับสาร แตกต่างกันตามรายละเอียด ปลีกย่อยของ ศาสนา ดังนั้นการสื่อสารหรือถ่ายทอดข้อมูลโดยการพิจารณาความแตกต่างทางศาสนาย่อม เป็นผลดี ในการสามารถสื่อสารให้แก่ผู้รับสารได้อย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการ การของผู้รับสารมาก ที่สุดศาสนา (Religion) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสารทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม ศาสนาจะมีอิทธิพลต่อความคิดของคนอย่างน้อยที่สุด 3 ด้าน คือ

1. อิทธิพลด้านศีลธรรม คุณธรรมและความเชื่อทางจริยธรรม
2. อิทธิพลต่อทัศนคติด้านเศรษฐกิจ เช่น ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ สนับสนุนความคิดเรื่องทรัพย์สินส่วนบุคคล ระบบการค้าเสรีและระบบทุนนิยม เป็นต้น
3. อิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมือง เช่น อิทธิพลต่อการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกา มีแนวโน้มว่าชาวแคธอลิกในมลรัฐตะวันออกและมลรัฐบริเวณกลางประเทศตอนเหนือจะสนับสนุนการลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครพรรคเดโมแครต

ภูมิสำเนา (Geographic Distribution) การจะเข้าใจผู้รับสารที่อยู่ในพื้นที่ แตกต่างกันต้อง ใช้ความรอบคอบและระมัดระวัง เพราะความแตกต่างในเรื่องความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ รสนิยม ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีตามวัฒนธรรมย่อย (Subculture)

สถานภาพสมรส หมายถึง การครองเรือนซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น คนโสด สมรส หม้ายหย่า หรือแยกกันอยู่ ลักษณะความแตกต่างด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือทางด้านศาสนา ย่อมมีอิทธิพล ต่อสถานภาพการสมรส ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสาร สถานภาพสมรสของบุคคลจะบ่งบอกถึงควมมีอิสระในการตัดสินใจและอิทธิพลต่อ กระบวนการคิดการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สตรีที่สมรสแล้วและ สตรีที่ยังโสดย่อมมีกระบวนการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากสภาพครอบครัว และอิทธิพลของจำนวนบุคคลรอบข้าง

2.2 แนวคิดการจัดการศึกษา

การสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลักในขณะเดียวกัน Thailand 4.0 คือ การพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้น และก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และต้องสามารถติดต่อกับนานาชาติได้ด้วย ดังนั้นการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งและควรเห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาคน หากคนมีคุณภาพ จะทำให้สังคมทั้งระบบมีคุณภาพไปด้วย หัวใจของการศึกษาที่ดี คือ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ในการจัดการศึกษา จำเป็นต้องเข้าใจคำว่า “การศึกษา” ก่อน ดังนี้ การศึกษาตามความหมายกว้าง หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่นำบุคคลเข้าสู่วิถีชีวิตใน สังคม หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นกระบวนการอบรมบ่มนิสัยให้มนุษย์สามารถประพฤติปฏิบัติตน และประกอบอาชีพการงานร่วมกับมนุษย์อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม การศึกษานี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญ ของ การอบรมบ่มนิสัย การกลมเกลียวทางสังคม การเตรียมตัวเพื่อให้บุคคลมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดำรง ชีวิตและการ

ประกอบอาชีพในอนาคตที่ดี เป้าหมายของการศึกษานี้ มิใช่เพียงเพื่อประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ต้องมุ่งไปสู่สังคม คือ การนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีเอกภาพ ที่มาจากสมาชิกของสังคมมีคุณภาพและร่วมกันสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมที่ตนอยู่อาศัยถือว่าบุคคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างเยาวชนที่ดี สร้างอนาคตของประเทศหากผลผลิตทางการศึกษาไม่มีคุณภาพบุคคลากรทางการศึกษา ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย กล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญของการสร้างสะสมพลังของชาติ ชาติใดมี “ทุนทางสังคม” แข็งแกร่ง มีคุณภาพดีมาน้อยเพียงใด มีปริมาณมากแค่ไหน ย่อมขึ้น กับคุณภาพ ของระบบการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2550, น.3) ได้กล่าวว่าการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการ อย่างเป็นระบบโดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพ นี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่น ๆ ได้ไม่ว่าทั้งในประเทศและต่างประเทศ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงาน อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

จากที่กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่า การศึกษามีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ มีความรู้และความสามารถที่จะปรับตัว ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีความสุข การศึกษาเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ระบบการศึกษาบรรลุเป้าประสงค์ที่แท้จริงและมุ่งเน้นพัฒนาตัวบุคคลและสังคมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความหมายของการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาคำว่า "การจัดการศึกษา" ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะโดยมีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้พอที่จะยกมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 4 ให้ความหมายการศึกษา ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 6 ให้ความหมายการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สุนทร โคตรบรรเทา (2553, น.39) ให้ความหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายถึงกระบวนการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่แล้วในตัวผู้เรียน นำความรู้จากภายนอกไปสะสมไว้ในตัวผู้เรียน และตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้นและกว้างขึ้น

ดิเรก อนันต์ (2556, น.4) ให้ความหมายของการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษา หมายถึง เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้านว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การปฏิบัติโดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถในการประกอบอาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกันได้ อย่างสมานฉันท์

ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2551, น.21) การศึกษามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์และสังคมช่วยพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ เสริมสร้างสติปัญญาเป็นแนวทางในการเลี้ยงชีพที่สุจริต และเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของประเทศชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน การจัดการศึกษาประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 หลัก ได้แก่ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน ซึ่งในการจัดการศึกษานั้นจำเป็น ที่จะต้องมีจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เพื่อช่วยกำหนดจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์หลังจากได้รับการเรียนการสอน โดยจุดมุ่งหมายทางการศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงแนวทาง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการประเมินผล การเรียนของผู้เรียน ส่วนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะเป็นกิจกรรมที่พยายามตอบสนองให้เกิดผลลัพธ์ตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

ประเสริฐ ลาวัณย์วิสิทธิ์ (2550, น.15) ให้ความหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษา คือ การดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมาย หรือจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บุคคล มีความรู้ มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด มีคุณธรรม ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีสุขภาพอนามัย และจิตใจที่ดีพร้อมที่จะบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

พระครูปลัดอาหยวน วิสุทธิญาณเมธี (มุงฝอยกลาง) (2557, น.25) การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศชาติ อีกทั้งยังเป็น เครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขทั้งตนเองและสังคม ดังนั้น การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ พัฒนาคคน พัฒนาเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าเป็นอารยชนและอารยประเทศ

จากคำอธิบาย สรุปได้ว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การพัฒนาด้านความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมทางการศึกษาให้เกิดองค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความรู้และนำความรู้ที่มีถ่ายทอดให้เกิดประโยชน์สู่สังคมต่อไป

หลักการในการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาคำว่า “หลักในการจัดการศึกษา” มีผู้ศึกษาพอเป็นสังเขป ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักการการศึกษาไว้ และใช้หลักการ

ดังกล่าว เป็นตัวกำหนดสาระเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษา หลักสำคัญในการจัดการศึกษา (ตามมาตรา 8) กำหนดไว้ 3 ประการ คือการศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน หลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเอง และความสามารถในการประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา ชุมชนและประเทศ โดยส่วนรวมทั้งด้าน เศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้น อย่างรวดเร็ว จึงจำต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัว เพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2. การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนร่วม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยเป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นทั้งสิทธิ์และหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรค ของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้อง ตามทำนองครองธรรม

3. การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ ที่ก้าวหน้าไป ไม่หยุดยั้ง ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งการคนคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ การประยุกต์ปรับปรุง เนื้อหา สาระที่มีอยู่ และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดคนมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญ ในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลก ทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุก ฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วย (มาตรา 9) (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) ได้แก่

1. หลักเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ หมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบาย หลักการ และเป้าประสงค์ร่วมกัน แต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของตน

2. หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง (School-Based

Management) ตามหลักการนี้จำเป็นต้องแยกภาระงานด้านนโยบายเกณฑ์และมาตรฐานออกจากงานด้านปฏิบัติ หรืองานบริการ ทั้งนี้หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เกณฑ์และมาตรฐาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จำเป็นต้อง กระจายอำนาจให้หน่วยปฏิบัติดูแล และรับผิดชอบ การตัดสินใจด้วยตนเองโดยหน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่ติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติที่ได้รับมอบอำนาจสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ตามหลักการนี้ ในเมื่อหน่วยปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัว พอควรแล้ว ก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติรับผิดชอบ เพราะการมอบอำนาจโดยไม่มีกติกา ก็เท่ากับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมาย ซึ่งไม่สามารถประเมินได้ ในเมื่อรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ทรัพยากรสนับสนุนแก่สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษาซึ่งอาจเปรียบเสมือน การซื้อสินค้าหรือบริการ ก็ต้องมีสิทธิกำหนดคุณค่าและลักษณะของสิ่งที่ต้องการซื้อโดยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งหน่วยปฏิบัติเองก็ต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ซื้อสินค้า และบริการของตน จากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพอันจะเป็นประโยชน์ ต่อทุกฝ่ายอย่างน้อยผลการประเมินจะส่งเสริมให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับได้ตระหนักว่าผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของ ระบบประกันคุณภาพ และต้องหาทางปรับปรุงผลการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและรักษาระดับ การประกันคุณภาพของตนให้คงได้ รวมทั้งยกระดับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

4. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาต่อเนื่อง โดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น การกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำหนดมาตรฐาน วิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตรการอบรมมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยมี เจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ และกระตุ้นส่งเสริม ให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ ต่อผู้ได้รับการศึกษาโดยตรง

5. การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษา ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนเป็นทรัพยากรจำเป็นแต่รัฐไม่สามารถ จัดหาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ จึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในการ จัด การศึกษาจะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน การศึกษาในแต่ละ ท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ครูอาจเชิญผู้เฒ่าในหมู่บ้านที่มีความรู้เกี่ยว กับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาช่วย สอนวิชาที่เกี่ยวข้องได้

6. การมีส่วนร่วมการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ

สถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้ เข้าร่วมเสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับหลักในการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษา แบ่งเป็น 3 ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ซึ่งการศึกษา ทั้ง 3 ประการ เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาศักยภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และก้าวทันโลกสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

2.3 แนวคิดการศึกษานอกโรงเรียน

การบริหารประเทศทั้งในเชิงนโยบายและข้อกฎหมาย ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษามาอย่างต่อเนื่องจนถึงการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยได้มุ่งเน้นไปที่ การส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตเป็นหลักเพื่อให้การศึกษาเป็นวิถีชีวิตของคนและสังคมไทยอย่างแท้จริง ซึ่งมีความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา คือ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพแก่คนไทยทุกคนอย่างทั่วถึง เป็นการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต และทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการศึกษา มี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งรวมทั้งหมดก็คือการศึกษาตลอดชีวิต ที่มนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และ ทุกเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย อีกทั้งยังสามารถนำผลการเรียนที่สะสมไว้ในรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบมาเทียบโอน เพื่อพัฒนาตนเอง กองการศึกษาผู้ใหญ่จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2483 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้และรู้หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

การศึกษานอกโรงเรียนได้ดำเนินการต่อเนื่องจนถึง พ.ศ. 2512 องค์การศึกษาโลก (World Education Inc) ได้เสนอให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนผู้ใหญ่แบบสมกิจ ต่อมา พ.ศ. 2513 ที่ประชุมองค์การศึกษาโลก มีมติเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ว่า “ให้สอนให้ผู้ใหญ่รู้หนังสือควบคู่ไปกับการวางแผนครอบครัว” ดังนั้น ประเทศไทยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับปรุงการศึกษาผู้ใหญ่ของไทยโดยเรียกว่า “การศึกษาผู้ใหญ่ขั้นพื้นฐานแบบเบ็ดเสร็จ” (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2528 : 13 - 14)

ต่อมาวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2522 ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นความสำคัญในบทบาทภารกิจที่ส่งผลโดยตรงต่อประชาชนทุกคน ทุกเพศ และทุกวัย จึงได้สถาปนาให้เป็น “กรมการศึกษานอกโรงเรียน” ดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ซึ่งเป็นหลักคิดของ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ อธิบดี กศน. คนแรก พร้อมทั้งได้ขยายการบริหารงานไปสู่ภูมิภาค (เพ็ญณี แฉรอตและคณะ. 2547:14)

มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับประชาชนทั่วประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้

กล่าวไว้ในมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 6) โดยในมาตรา 22 กล่าวว่าการ จัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม ตามศักยภาพ

ในปี พ.ศ. 2545 ผลที่เกิดจากการปฏิรูปการศึกษา โดยมีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการในสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการส่งผลให้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ต้องถูกปรับ สถานภาพเป็น “สำนัก บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน” ซึ่งมีขนาดเทียบเท่ากองขนาดใหญ่

จนถึงวันที่ 4 มีนาคม 2551 ได้ดำเนินการจัดทำ “พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย” และได้ปรับชื่อองค์กรเป็น “สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษา ตามอัธยาศัย” (สำนักงาน กศน.)

กระทั่งวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2566 ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่พระราชบัญญัติส่งเสริมการ เรียนรู้ พ.ศ. 2566 โดยมีสาระสำคัญคือการยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 และยกฐานะ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย เป็น "กรมส่งเสริมการเรียนรู้" โดยให้มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นไป 60 วันหรือตรงกับวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2566

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ในหมวด 5 ได้กำหนดแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐในมาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัย เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

ร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ฉบับแรกของประเทศไทยตาม รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยมี ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายในช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” จากทิศทางของประเทศดังกล่าวจะพบว่าคนไทยทุกช่วงวัยต้องได้รับการเสริมสร้างศักยภาพด้วย การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าวจึงมีความ จำเป็นที่ต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาดังกล่าว

การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education)

ปัจจุบันวิธีการเรียนรู้ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การขยายตัวทางสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้แผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง องค์ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ล้วนเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Economy) ทำให้ประชากรเกิดความต้องการในการแสวงหาความรู้ นำไปสู่การเรียนรู้ในแทบทุกกิจกรรมของสังคม วิธีการเรียนรู้ของมนุษย์จึงขยายขอบเขตจากการศึกษาในระบบ(ชั้นเรียน) ไปสู่การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งผลทำให้เกิดกิจกรรมทางการศึกษารวมไปถึงแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ความหมายของการศึกษานอกระบบ

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ได้ให้คำจำกัดความของการศึกษานอกระบบไว้ว่า “การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบหลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ตามสภาพความต้องการ และศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 ยังได้ให้ความหมายของคำว่า การศึกษานอกระบบ ไว้ดังนี้ “การศึกษานอกระบบ” หมายถึง การศึกษาซึ่งจัดขึ้นนอกระบบปกติ ที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษาอาชีพประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต ความรู้ทางด้านทักษะ การประกอบอาชีพและความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดผลและประเมินผล ซึ่งเงื่อนไข การสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตร จะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

อาจกล่าวได้ว่า การศึกษานอกระบบหมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่าง ๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษา อาจได้รับ หรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตรนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อ ยกเว้นการศึกษาสายสามัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการมอบวุฒิบัตรที่สามารถรับเทียบเงินเดือนหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้

การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นครั้งแรกใน ปี ค.ศ. 1967 ในการประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ซึ่งได้นิยามการศึกษานอกระบบ หมายถึง "การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ แต่มองกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่าง ๆ ของประชากร ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก" โดยเน้นการเรียนรู้ (Learning) แต่ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบ คือ กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะ และความรู้ซึ่งทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้

ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไข ความขัดแย้งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบและความมีวินัย การศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงเน้นการเรียนรู้และสมรรถนะ (Learning and Competency)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความสะดวกเลือกเรียนได้หลายวิธี จึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความหมายครอบคลุมถึงมวลประสบการณ์การเรียนรู้ทุกชนิดที่บุคคลได้รับการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติการเรียนรู้จากสังคม และการเรียนรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในโรงเรียนตามปกติ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ผักผ่อนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาชีวิตและสังคม โดยมีหลักการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ยังมีโอกาสพลาดหรือขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ผักทักษะ ปลุกฝังเจตคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และการประกอบสัมมาชีพ อีกทั้งสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการต่าง ๆ ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขตามควร แก่อัตภาพ

งานด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง การจัดการกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ชัดเจน กิจกรรมการศึกษาดังกล่าวมีทั้งที่จัดกิจกรรมโดยเอกเทศ และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นเป็นทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยตรง และหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนที่อาศัย การศึกษาเป็นเครื่องมือนำไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม ในทางทฤษฎีจึงได้นับเนื่องเอาการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นระบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ที่มีส่วนเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นและต่อเนื่องกับการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นความหวังของวงการการศึกษา และเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐในการพัฒนาคุณภาพของคนส่วนใหญ่ในประเทศได้

การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงถือเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมีภารกิจสำคัญที่จะต้องให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคมที่เป็นสิทธิที่คนทุกคนพึงได้รับการศึกษา นอกจากนั้นยังจะต้องได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐานของชีวิต เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพของตน

การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายรูปแบบ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุและสถานที่โดยมุ่งหมายให้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพมนุษย์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อ การวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพ

ปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทความรู้พื้นฐาน สายสามัญประเภทความรู้และทักษะอาชีพ และประเภทข้อมูลความรู้ทั่วไป

ลักษณะของการจัดการศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบ เป็นรูปแบบของการจัดการศึกษา ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้รับบริการที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบ วัตถุประสงค์ของการศึกษามีความชัดเจนเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ แต่จะมีข้อแตกต่างตรงที่ รูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมมีความยืดหยุ่น และหลากหลายกว่า สมองตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น แต่ก็ยังมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

หลักการของการศึกษานอกระบบ

1. เน้นความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง
2. ส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ
3. จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต
4. จัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนมิได้จำกัดเฉพาะครู อาจจะเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานหรือจากท้องถิ่น

สรุป การศึกษานอกระบบ เป็นกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้พลาดโอกาสเรียนจากระบบการศึกษาปกติ หรือผู้ต้องการพัฒนาตนเอง ได้รับการเรียนรู้ โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงได้รับดังกล่าว ส่งผลให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวางและเป็นไปในอัตราที่รวดเร็ว อันจะส่งผลให้ประเทศมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ อันจะเป็นสะพานทอดนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาต่อไป

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจ ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือการปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมกับประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามิได้หมายถึงการให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของรัฐตามที่รัฐกำหนดแต่ หมายถึง การให้ประชาชน กลุ่ม ชุมชน ร่วมกันคิดและตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนาการดำรงชีวิต ร่วมปฏิบัติตามแผนของกลุ่มหรือของชุมชนและรับประโยชน์ร่วมกันโดยรัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนการร่วมคิดและ

ตัดสินใจภายในกลุ่มเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมจริง ๆ และเป็นอิสระในการแสดงออก เพราะสมาชิกในกลุ่มมีศักยภาพ ฐานะอำนาจทางสังคมแตกต่างกัน ปัจจัยวัฒนธรรมบางประการเป็นอุปสรรคต่อความเป็นอิสระในการแสดงออก คนแต่ละคนต่างมีมุมมองในการตัดสินใจคุณค่าเรื่องต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ประสบการณ์ต่างกัน เหล่านี้อาจนำไปสู่การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การมีส่วนร่วม เป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องทางความคิด จิตใจ อารมณ์และทางกาย การมีส่วนร่วมมีความหมายมากกว่าการเป็นส่วนหนึ่ง การมีส่วนร่วมมีความหมายทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ การมีส่วนร่วมครอบคลุมทั้งมิติด้านความสามารถ เวลา และโอกาสที่จะมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นการกระทำซึ่งมีทั้งผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำหรือผู้รับและสาธารณชนผู้เป็นบริบทของการกระทำ การมีส่วนร่วมเป็นปรากฏการณ์ที่มีความหมายหลากหลาย เป็นความพยายามร่วมกันในสหกรณ์เพื่อแก้ปัญหาและบรรลุความต้องการของตนเอง สหกรณ์ โดยเริ่มจากการ รับรู้ร่วมกันคิดร่วมกัน และ กระทำร่วมกันในโครงการอย่างต่อเนื่อง Cohen and Uphoff (1980) เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดคือการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือเหลือเป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็นความชอบและความคาดหวังซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้นอกจากนี้ Cohen and Uphoff (1980) ได้เสนอลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้บริหารเพิ่มเติม คือ

1. การร่วมประชุมกลุ่มผู้ทำกิจกรรมในสถานประกอบการนั้น ๆ กล่าวคือ ผู้บริหารกิจกรรมได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมตามวันและเวลาที่มีการประชุม

2. การร่วมวางแผนในการประกอบธุรกิจ คือ การที่บุคคลซึ่งเป็นผู้บริหารกิจกรรมมีส่วนร่วมในการเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ ในการปรับปรุงกิจกรรมในธุรกิจ เช่น การตลาดก็มีการเสนอให้หาตลาดใหม่ ก็ถือว่าเป็นการร่วมวางแผน เป็นต้น

3. การร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม คือ การที่ผู้บริหารกิจการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกิจกรรมที่จะมีขึ้นในสถานประกอบการนั้น ๆ

4. การร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ คือ การที่ผู้บริหารได้มีโอกาสลงมือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในสถานประกอบการนั้น ๆ

5. การร่วมประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ คือ การที่ผู้บริหารกิจการมีโอกาสเป็นผู้ตรวจสอบและติดตามผลงานของกิจกรรมที่เกิดขึ้น

6. การร่วมได้รับประโยชน์จากการประกอบกิจการ คือ การที่ผู้บริหารกิจการมีโอกาสได้เงินเดือนหรือโบนัสเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) จะต้องประกอบด้วยการมีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน 4 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร มีส่วนในการดำเนินโครงการตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่ม กิจกรรมเป็นการเฉพาะมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนในการประเมินผลโครงการ

ความหมายของการมีส่วนร่วม

Vroom and Deci (1970, p.189) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นปริมาณ ของอิทธิพลที่ปัจเจกบุคคลรู้สึกว่าได้เข้าไปร่วมในการตัดสินใจและบุคคลจะได้รับความพึงพอใจ จากการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยตัวบุคคลจะพัฒนาความผูกพันที่มีต่องาน และจะสามารถทำงานได้ ดีตลอดจน สามารถขยายเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือปรัชญาของแนว ความคิด ในการควบคุมตนเอง มีใช้ควบคุมองค์กร

Keith (1972) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าหมายถึงการเกี่ยวข้องกับทางจิตใจและอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุผลเร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น โดยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

สุธีวร ประดิษฐ์ (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้นการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตค่านิยมประเพณีทัศนคติของบุคคลเพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมเพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคลลักษณะทางเศรษฐกิจและการได้รับข้อมูล

ข่าวสารทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน
2. การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต
3. การกำหนดกิจกรรม
4. การดำเนินกิจกรรม
5. การประเมินผลกิจกรรม

ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางโดยมี

หน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้นจากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงความร่วมมือร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบด้วยกันไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่มทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเกิดการพัฒนาและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนส่งผลให้การดำเนินงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงาน

Cohen and Uphoff (1977 : 7 – 26) กล่าวถึงกรอบในการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมว่า มีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (what participation are we concerned with?)

หรือเรียกอีกอย่างว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้สร้างกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (participation in implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (participation in benefits) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (whose participation are we concerned with?)

ในส่วนนี้ มีคำที่ใช้ในความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (popular participation) Cohen and Uphoff ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น
2. ผู้นำท้องถิ่น
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ
4. คนต่างชาติ

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (how is participation occurring with in the project) ในมิตินี้ มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็นด้วยกันคือ

1. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับแรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง และแรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมาจากที่ใด
2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กร การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม
3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมและช่องทางการเข้า

ร่วมกิจกรรม

4. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ การให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

Chapin (1997 : 317) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมในงานออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือการเริ่มตัดสินใจดำเนินการ การมีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินงานหรือออกเสียงคัดค้าน และตัดสินใจปฏิบัติการในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดระบบการทำงาน วิธีการทำงาน ใครเป็นผู้กระทำและทำอย่างไร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในงานในการให้ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเสนอแนวคิดในการปรับปรุงและแก้ไขงานต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

Woodcock (อ้างถึงใน ปราณี งามสุต และจำรัส ดวงสุวรรณ, 2545 : 15) กล่าวถึงการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพว่า ต้องประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ คือ

1. ความสมดุลในบทบาท สมาชิกจะต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม
2. เป้าหมายที่ชัดเจนและเห็นพ้องต้องกัน เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในการรับรู้และมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย
3. การเปิดเผยและกล้าเผชิญหน้าเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถแสดงตน เหตุผลความคิดได้อย่างอิสระ
4. การสนับสนุนและการไว้วางใจกัน จะทำให้สมาชิกรู้สึกต้องการที่จะปกป้องงานที่เขารับผิดชอบ
5. ความร่วมมือและความขัดแย้ง จะช่วยให้ทุกคนยอมรับจุดอ่อนจุดแข็งของกันและกัน และจะช่วยดึงความรู้ความสามารถและประสบการณ์ออกมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม
6. วิธีการดำเนินการที่ดี จะทำให้เกิดการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
7. ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ย่อมให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเพื่อเปิดโอกาส และดึงศักยภาพของผู้ร่วมงานออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องาน
8. การตรวจสอบและติดตามเป็นการศึกษาทบทวนการทำงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์และการปรับปรุงขั้นตอน วิธี และกระบวนการทำงาน
9. การพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานที่จะเกิดขึ้น
10. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อช่วยเหลือและเรียนรู้จากกลุ่มข้างเคียง ที่ยังเป็นการสร้าง

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่ม

11. การติดต่อสื่อสารที่ดี เปรียบเสมือนน้ำมันหล่อลื่นในการทำงาน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการทำงานหรือมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมีความจำเป็นและสำคัญมากสำหรับทรัพยากรในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพการทำงานหรือการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชามีมากขึ้น เป็นสิ่งที่ดีสำหรับการสั่งการของผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องรับฟังการเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาทุก ๆ คนจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความผูกพัน และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน จะเกิดความมุ่งมั่นร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างเต็มที่ ทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540) ให้ความหมายไว้ 3 ประเด็น ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญ ร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนการติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีแก้ไขปัญหาและลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2550, น.12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไป เกี่ยวข้อง (Involvement) ทางความคิด, จิตใจ, อารมณ์และทางกาย การมีส่วนร่วม มีความหมาย มากกว่าการเป็นส่วนหนึ่ง (Sense and belonging) การมีส่วนร่วมมีความหมายทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ (Quantitative and qualitative) การมีส่วนร่วมครอบคลุมทั้งมิติด้านความสามารถ เวลา และโอกาสที่จะมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นการกระทำ (Action) จึงมีทั้งผู้กระทำ (The actor) ผู้ถูกกระทำหรือผู้รับผล (The recipient) และสาธารณชน (The public) ผู้เป็นบริบทของการกระทำ

สุธี วรประดิษฐ์ (2553, น.39) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจ ที่ต้องการเข้าร่วม ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิตทาง สังคม ทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถี การดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความ สมัครงใจเข้าร่วม กิจกรรม เพราะ กลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะ ทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูล ข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอน ทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนคือ 1.การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2. การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3. การกำหนดกิจกรรม

4. การดำเนินกิจกรรม 5. การประเมินผลกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีหน่วยงาน ภาครัฐคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น

สิรินทิพย์ สิทธิศักดิ์ (2554, น.16) อธิบายความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงประชาชนภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลกระทบ ต่อประชาชนในสังคม

มธุรดา ศรีรัตน์ (2561, น.8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคล ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ การวางแผน ปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และมีความเชี่ยวชาญ ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดจากการบริหารงานในองค์กร

Batten (อ้างถึงใน พัทรี พงษ์ศิริ, 2541) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่าต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยถือเสมือนว่าเป็นแบบฝึกหัดในการพัฒนาคน ให้ต้องใช้ความคิดตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการเองอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นหนทางทำให้สมองของคนเกิดการพัฒนา รวมทั้งต้องยึดหลักต่อไปนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ หลักการช่วยตนเอง หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม และหลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน

Richardson Ann (1983) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่ผู้นำอนุญาตให้ผู้ตามจำนวนมากที่สุดที่จะทำได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุด เป็นต้นว่า การยอมให้ผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแม้กระทั่งเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาด้วย

Koontz & other (1986) กล่าวว่า การให้มีส่วนร่วมเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารต้องการให้ได้รับการสนับสนุนที่เข้มแข็ง อันมีผลมาจากการวิจัยและทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจ

Putti J.M. (1987) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทุกกิจกรรม กระบวนการตัดสินใจของกลุ่มจะเกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ซึ่งปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมมี 4 ประการ คือ

1. เป็นความพยายามที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและความรู้สึก
2. เป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ
3. เป็นการให้บุคคลรับผิดชอบต่อการทำงาน
4. เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วม ซึ่งคำนึงถึงความสมดุล การมีส่วนร่วมที่แท้จริงกับการมีส่วนร่วมมากเกินไป

Davis & Newstrom (1989) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคน ที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่ม หรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกันด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) ช่วยเหลือ (Contribution) และร่วมรับผิดชอบ

(Responsibility)

ดังนั้น การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน ร่วมคิด ร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลง เป็นเทคนิคอย่างหนึ่ง ที่ผู้บริหารต้องการ เพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน บุคคลจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้น และเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร และสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐซึ่งสามารถจะแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับดังนี้ (การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, 2553)

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุดแต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการจดหมายข่าวการจัดงานแถลงข่าว

2. การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็นการสำรวจ การจัดเวทีสาธารณะการแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์

3. การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจเพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะประชาพิจารณการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย

4. ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นส่วนหนึ่งกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุดโดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเช่นการลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

สรุปได้ว่าการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธี

สามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลาขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามา มีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจึงต้องมีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชนการรับฟังความคิดเห็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วยจากหลักการและความจำเป็นดังกล่าวทำให้การพัฒนาระบบราชการที่ผ่านมามีการพัฒนากระบวนการบริหารราชการที่สนับสนุนการปรับกระบวนการทำงานของส่วนราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นหรือที่เรียกว่า “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม”

ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วม

แอนดรูว์และสติเฟิล (Andrew & Stiefel, 1980 อ้างถึงในทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546 : 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

อิระ วัชรจันทร์ประเสริฐ (2541 อ้างถึงในณรงค์ วาริชล, 2551, หน้า 6) กล่าวไว้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคลให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มขบวนการที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้างกลุ่มและโครงสร้างภายในหน่วยงาน

3. การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดีเน้นกลุ่มเป้าหมายการถ่ายทอดระบบเทคนิคความรู้การกระจายอำนาจสู่ประชาชน

4. การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบันให้ความสำคัญในแง่การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบันมีการถ่ายทอดหรือขยายโครงการสร้างอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคม

5. การมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบายเน้นเรื่องหลักการยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียเปรียบในสังคมและนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ

สุธี ศรสวรรค์ (2538 : 37-38) แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน

7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ประกอบการ
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

แชพิน (Chapin อ้างถึงใน ยุพิน ระพีพันธุ์, 2544 : 21) ได้ทำการศึกษาแบบของการมีส่วนร่วมและแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบได้แก่

1. การมีส่วนร่วมร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการและ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

พรทิพย์ คำพอ และคณะ (2544) ได้สรุปสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การริเริ่ม การวางแผน การตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนการร่วมประเมินผล มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมดังนี้ ความสำเร็จของการพัฒนาแบบระดมความร่วมมือ ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการคือ

1. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นว่า มีปัญหา สาเหตุการแก้ไข ปัญหา ด้านการคิดว่าจะทำโครงการอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยใช้ประโยชน์จากแรงงานทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเต็มที่
2. การผสมผสานแผนงานและโครงการของส่วนราชการ ด้วยการพัฒนาความรู้ทักษะความสามารถด้านประชาชนและคุณภาพของเจ้าหน้าที่ เพื่อแก้ไขปัญหาเดือดร้อน สนองผลประโยชน์ได้ถูกต้องตามเวลาและสถานที่
3. การสร้างองค์กรท้องถิ่น กลไกการประสานงาน งบประมาณ ปัจจัยดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตามความต้องการอันจำเป็นของประชาชน

สำหรับปัจจัยที่ผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 4 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยภายในตัวบุคคล เป็นแรงผลักดันหรือจุดใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล
2. ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
3. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น
4. รางวัลตอบแทน คือ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา โดยหวังประโยชน์ตอบแทน

รีตเดอร์ (Reeder, 1963 อ้างถึงในปรีดา เจษฎารางกุล, 2550 : 26) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรักษา การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้สอดคล้องตามความเชื่อถือพื้นฐานกล่าวคือบุคคลและกลุ่มบุคคลเหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง

2. มาตรฐานคุณค่าบุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง

3. เป้าหมายบุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายตน

4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดาพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา

5. ความคาดหวังบุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้นทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน

6. การมองแต่ตนเองบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตนเองสมควรกระทำเช่นนั้น

7. การบีบบังคับบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ

8. นิสัยและประเพณีบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

9. โอกาสบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาสซึ่งโครงการของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้

10. ความสามารถบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

11. การสนับสนุนบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขาารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

ปรัชญา เวสาร์ช (2528, 170) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพเศรษฐกิจสังคมการเมืองการปกครองและความปลอดภัย

2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะผู้นำเช่นกำนันผู้ใหญ่บ้าน

3. ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนได้แก่ค่าตอบแทนแรงงานเงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์

4. ปัจจัยภายในตัวบุคคลได้แก่ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วมความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนหรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคี

นิว สตรอม (Newstorm, 1993 อ้างถึงในณรงค์ วาริชล, 2551 : 10) พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ

1. ลักษณะขององค์กรโครงสร้างขององค์กรวัฒนธรรมขององค์กรหากองค์กรมีโครงสร้างใหญ่ขั้นตอนการปฏิบัติมากเช่นระบบราชการจะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้

2. นโยบายองค์กรที่ขาดความชัดเจนจะทำให้บุคลากรไม่แน่ใจเป้าหมายแนวทางการปฏิบัติจึงเกิดความลังเลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม

3. ภาวะผู้นำซึ่งถ้าหากว่าผู้นำเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ไม่มีศักยภาพไม่มีความก้าวหน้าขาดความกระตือรือร้นในการทำงานงานจะสำเร็จได้ต้องควบคุมภาวะผู้นำ

4. ลักษณะงานซึ่งหากว่างานที่สามารถทำสำเร็จได้ด้วยตัวเอง เช่น งานในห้องทดลอง ลักษณะงาน เช่นนี้จะทำให้บุคลากรไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ระดับการศึกษาวิชาชีพโดยถ้าหากบุคลากรที่มีระดับการศึกษาที่สูงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบมากก็จะแสวงหาการมีส่วนร่วมมากกว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าและหน้าที่ความรับผิดชอบที่น้อยกว่าด้วย

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2528, 94 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546 : 20) ได้ให้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. การค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาและพิจารณาแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขและวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติการแก้ไขปัญหตามแผนและโครงการที่วางไว้
4. การรับประโยชน์จากโครงการ
5. การประเมินผลโครงการ

จอห์นและอัฟฮอฟ (Jonh & Uphoff, 1980 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546 : 21) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ว่าควรทำอะไร)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุผลประโยชน์ทางสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมประมวลได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนของการวางแผนพัฒนา จะเริ่มต้นตั้งแต่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการศึกษาชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ ตลอดจนการกำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะนำไปสนับสนุนการจัดและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ

2. ส่วนของการจัดและดำเนินการตามแผนงานโครงการ เป็นส่วนที่ประชาชนเข้าทำ

ประโยชน์ในโครงการ โดยความร่วมมือช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการ บริหาร และประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

3. ส่วนของการประเมินผลโครงการ เป็นส่วนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่

Fornaroff (1980) กล่าวว่ากระบวนการมีส่วนร่วมนั้นประกอบด้วย

1. การวางแผน ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2. การดำเนินงาน

3. การใช้บริการจากโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1986) ได้จำแนกชนิดของการมีส่วนร่วมเอาไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการ ตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่ต้อง ดำเนินไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจช่วง การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ (Implementation) ในส่วนที่เป็น องค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้ บ้าง และจำทำประโยชน์ด้วยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและงบประมาณ และ การขอความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ อันเกิดจากโครงการนั้นๆ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาการกระจายผลประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่ง เป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลโครงการ (Evaluation) การมีส่วนร่วมใน การประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความคิดเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และ ความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

2.5 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการมีรูปแบบวิธีการที่ หลากหลายพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาอารมณ์มุ่งส่งเสริมเจตคติคุณค่าชีวิตสร้างจิตสำนึก ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์ส่งเสริมให้รู้จักและเข้าใจ ตนเองปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กอปรกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุข

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้า ร่วมและปฏิบัติ กิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาด้านตนเองสู่โลกอาชีพและการมี งานทำ

กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิ และหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ

1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาด้านตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคม ผู้บำเพ็ญประโยชน์และกรมรักษาดินแดน

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติสถานศึกษาจัดกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ ผู้เรียนได้ค้นพบและใช้ศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ เลือก ตัดสินใจ ได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับ ตนเอง สามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการ เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม และจริยธรรม รู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีเพื่อปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและมีความสุข เช่น กิจกรรมการสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าใน ตนเอง กิจกรรมพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม และจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้สามารถหลอมเข้าไปในการจัด กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ในลักษณะของการ เข้าค่ายต่าง ๆ หรืออาจแยกจัดเป็นกิจกรรมเฉพาะทางได้ เช่น จัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยมุ่งเป็นการฝึกระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมชมรมวิชาการ มุ่งเน้น ประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะเรื่องที่ถนัดและสนใจจากการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ ชุมนุมต่างๆ เพื่อการร่วมกับคิดค้นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ก่อให้เกิดความสนุก ความสุข และพัฒนาทักษะทางสังคม ทั้งนี้แม้จะแยกจัดกิจกรรมเฉพาะทางก็สามารถบูรณาการกิจกรรมแนะแนวเข้าไว้ด้วย เพื่อให้ค้นพบศักยภาพของตนเองด้วย

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงาน กศน.(เพิ่มเติม)

สืบเนื่องจากสำนักงาน กศน.ได้กำหนดกรอบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามหนังสือสำนักงาน กศน.ที่ ศธ. 0210.04/ว 3780 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2551 โดยมีกรอบการจัดกิจกรรม จำนวน 14 กิจกรรมประกอบด้วย

- 1.กิจกรรมทางวิชาการ
- 2.กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต
- 3.กิจกรรมที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 4.กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5.กิจกรรมลูกเสือและกิจกรรมยุวกาชาด
- 6.กิจกรรมกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ
- 7.กิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี
- 8.กิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้สู่ประชาคมโลก
- 9.กิจกรรมอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ
- 10.กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และพัฒนาทักษะการเรียนรู้
- 11.กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ
- 12.กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรม

13.กิจกรรมการเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน

14.กิจกรรมเสริมสร้างความสามารถพิเศษ

2.6 บริบทศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

อำเภอสองตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดแพร่ มีเนื้อที่ประมาณ 1,590 ตารางกิโลเมตรสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 600 ฟุต อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 603 กิโลเมตร ห่างจากศาลากลางจังหวัดแพร่ 49 กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอดอกคำใต้ อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยาและ
อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และอำเภอร้องกวาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

สภาพชุมชน

สภาพทางการปกครอง

การปกครอง อำเภอสอง แบ่งการปกครองเป็น 8 ตำบล 85 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 2 เทศบาล 7 องค์การบริหารส่วนตำบล

สภาพด้านประชากร

อำเภอสองมีประชากรทั้งสิ้น 41,237 คน แยกเป็น ชาย 20,164 คน หญิง 21,073 คน จำนวนประชากรแยกตามรายตำบล (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2567 จาก กรมการปกครอง 2567)

ตารางที่ 1 ข้อมูลประชากรอำเภอสอง

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนหญิง (คน)	จำนวนชาย(คน)	รวม
1.	ตำบลบ้านกลาง	1,744	1,780	3,524
2.	ตำบลบ้านหนุน	2,223	2,450	4,673
3.	ตำบลเตาปูน	3,974	4,136	8,110
4.	ตำบลสะเอียบ	2,765	2,675	5,440
5.	ตำบลทุ่งน้ำว	1,636	1,675	3,311
6.	ตำบลห้วยหม้าย	3,629	4,004	7,633

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนหญิง (คน)	จำนวนชาย(คน)	รวม
7.	ตำบลแดนชุมพล	1,203	1,265	2,468
8.	ตำบลหัวเมือง	2,990	3,088	6,078
	รวม	20,164	21,073	41,237

สภาพทางวิถีชีวิต

อำเภอสอง ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนสัญชาติไทย แต่มีประชากรที่เป็นชาวไทยภูเขาอยู่ 3 ชนเผ่า คือ ชนเผ่าม้งชนเผ่าอาข่าและชนเผ่ามลาบรี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมพืชที่ปลูก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด พริก ใบบายสูบ ถั่วเขียว อ้อย กระเทียม และไม้ผล เช่น ลำไย มะม่วง กระท้อน มะขามหวานเสาวรส สับปะรด โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กธุรกิจ SME และวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ สุรากลั่นพื้นบ้าน

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอสอง

1. ข้าว ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวไร่
2. พืชไร่ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลูกกระเทียม ปลูกพริก ใบบายสูบ
3. ไม้ผล ได้แก่ ลำไย มะขามหวาน มะม่วง สับปะรด ฝรั่ง เงาะ
4. พืชผัก ได้แก่ กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก ผักกาด ผักกวางตุ้ง พริก มะนาว ผักคะน้า

ผักสลัด ผักกาดขาว ฟักทอง มะเขือ พืชสมุนไพร

สภาพทางเศรษฐกิจ

การเกษตรกรรม ประชากรในเขตพื้นที่อำเภอสอง ปลูกพืชหลักที่สำคัญ คือ ข้าว ข้าวโพด พริก ใบบายสูบ ถั่วเขียว อ้อย ปลูกกระเทียม ใบบายสูบ และไม้ผล เช่น ลำไย มะม่วง มะขามหวาน สับปะรด

การปศุสัตว์ ประชาชนส่วนใหญ่เลี้ยงโค สุกร ไก่ และเป็ด เป็นอาชีพเสริมรองจากการทำไร่ทำนา

การพาณิชย์

- สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ จำนวน 8 แห่ง
- สหกรณ์ จำนวน 2 แห่ง คือ สหกรณ์เพื่อการเกษตรอำเภอสอง สาขา 1
สหกรณ์เพื่อการเกษตรอำเภอสอง สาขา 2
- ธนาคาร จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาสอง และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาทุ่งนาว
- ลานรับซื้อข้าวโพด จำนวน 15 แห่ง

กม.48 + 732 (ถนนสายสามแหล่ม - แก่งเสือเต้น) การคมนาคมกับทางจังหวัดแพร่ ระยะทางห่างประมาณ 49 กิโลเมตร จะมีรถโดยสารประจำทางรับจ้างไป - กลับ

การโทรคมนาคม

- มีทำการไปรษณีย์อำเภอ จำนวน 1 แห่ง
- มีการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานทั้งโทรศัพท์บ้านและโทรศัพท์สาธารณะ

การสาธารณสุข

- ด้านไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำนวน 1 แห่ง ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้
- ด้านประปา ระบบประปาหมู่บ้านหรือระบบประปาภูเขาทุกหมู่บ้านมีน้ำใช้

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรดินลักษณะดินมีพื้นที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูกป่าไม้ในพื้นที่อำเภอสองมีร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมดมีป่าทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าสนเขาและป่าดิบแล้ง ที่ยังคงสภาพอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ป่า และเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของอำเภอสองและจังหวัดแพร่หลายสายแม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำยม สภาพอากาศโดยทั่วไปของอำเภอสองอยู่ในเกณฑ์ดี ไม่มีมลพิษทางอากาศ ฝนตกต้องตามฤดูกาล ไม่แห้งแล้ง เนื่องจากป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ น้ำในช่วงฤดูแล้งจะมีปริมาณน้อย ช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศที่หนาวเย็นแหล่งน้ำสำคัญ คือ แม่น้ำยม ซึ่งมีต้นกำเนิด อำเภอปง จังหวัดพะเยา มีลำน้ำครวและลำน้ำจิม ไหลมาบรรจบกันกลายเป็นแม่น้ำยมไหลไปทางทิศใต้เป็น 1 ใน 4 แม่น้ำสำคัญของแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านตำบลสะเอียบ ตำบลบ้านกลาง ตำบลบ้านหนุน บ้านหัวเมืองไปถึงอำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ เป็นแม่น้ำสายหลักที่ชาวอำเภอสอง ใช้ในการเกษตรและการอุปโภค บริโภคและการดำรงชีวิตประจำวัน

ด้านการท่องเที่ยว

1. พระธาตุพระลอและอุทยานลิลิตพระลอตั้งอยู่ที่บ้านธาตุพระลอ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านกลาง ห่างจากตัวจังหวัดไปทางเหนือประมาณ 45 กิโลเมตรเป็นพระธาตุที่มีอายุเก่าแก่ประมาณ 400 ปี มีสถาปัตยกรรมของพระลอ พระเพื่อนพระแพงโดยกรมศิลปากรสร้างอนุสรณ์สถานของพระลอพระเพื่อน พระแพงหันหน้าไปทางแม่น้ำกาหลง (แม่น้ำสอง)เป็นอนุสรณ์สถานของนครแมนสรวงและเมืองสรวงที่จงใจให้น้อมรำลึกถึงความรักอมตะของพระลอและพระเพื่อนพระแพงรอบบริเวณตกแต่งเป็นสวนสาธารณะร่มรื่นสวยงาม นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอสอง

2. อุทยานแห่งชาติแม่ยม (แก่งเสือเต้น) มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่อำเภอองาว จังหวัดลำปางและอำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยป่าสักที่ขึ้นเองตามธรรมชาติอย่างหนาแน่น ซึ่งมีขนาดสูงใหญ่งดงามมากนับได้ว่าเป็นตัวแทนป่าไม้สักของภาคเหนือได้อย่างดีเยี่ยม รวมทั้งไม้ที่มีค่าต่างๆ จำนวนมาก และมีทิวทัศน์ที่สวยงามมีจุดชมวิวดงเลหมอก หล่มดั่ง ดงสักงาม มีสัตว์ป่านานาพันธุ์ เช่น นกยูง เสือปลา กระรอกขาว สุนัขจิ้งจอก เป็นต้น

3. หมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่า (อีกอ) บ้านแม่พริ้ว หมู่ที่ 9 ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ของชาวเขาเผ่าอาข่า

4. หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง บ้านแม่แรม หมู่ที่ 12 ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีของชาวเขาเผ่าม้ง

5. ชนเผ่ามลาบลิ บ้านท่าวะ หมู่ที่ 8 ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ของชนเผ่ามลาบลิ

6. พระธาตุหนองจันทร์ เป็นปูชนียสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งในอำเภอสองเป็นคู่กับพระธาตุพระลอ ตั้งอยู่ตำบลห้วยหม้าย ทางทิศตะวันตกของฝั่งแม่น้ำยมห่างจากที่ว่าการอำเภอสองประมาณ 12 กิโลเมตร ห่างจากถนนสายสอง – จาว ทิศตะวันตกบ้านลูนีเกด ไปประมาณ 3 กิโลเมตร

บริบทของสถานศึกษา

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง ประเภทสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ กรมส่งเสริมการเรียนรู้

ที่อยู่ หมู่ 5 ถนนราชมงคลลาภิเชก ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ 54120

เนื้อที่ ประมาณ 1 ไร่

อักษรย่อ สกร.อำเภอสอง

สีประจำสถานศึกษา น้ำเงิน หมายถึง ความเข้มแข็งและความกระฉับกระเฉงและมี

ชีวิตชีวา

สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์

ตราสัญลักษณ์

วิสัยทัศน์

“สกร.อำเภอสอง จัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย”

พันธกิจ

1. ส่งเสริม สนับสนุน ภาคีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกรูปแบบ ให้กับประชาชนทุกช่วงวัย อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเสมอภาค
2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน
3. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน ตามศักยภาพและความต้องการ

4. พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล ให้มีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

5. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ ให้กับผู้เรียนตามศักยภาพของผู้เรียน

6. ส่งเสริม สนับสนุน สื่อ เทคโนโลยี ให้กับ กศน.ตำบล เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

7. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้กับประชาชนในชุมชน ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตามวิถีคนเมืองสอง

8. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล หลักการมีส่วนร่วม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

9. พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการนิเทศติดตาม และประเมินผล ตามหลักคุณภาพ PDCA

10. จัดและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกรูปแบบ อย่างมีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกกลุ่มเป้าหมาย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตามบริบททางสังคมและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามวิถีคนเมืองสอง

11. พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลในทุกรูปแบบให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและบริบทของวิถีคนเมืองสอง

12. จัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกรูปแบบ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการเรียนรู้ ทั้งวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี

อัตลักษณ์

ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง

เอกลักษณ์

เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียง

จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช

2551

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคลและชุมชน สังคมส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จุดหมายของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม

จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดหมายดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่าง
2. มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ตามทัน
ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
4. มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุขตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม
ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ยึดมั่นในวิถีชีวิต
และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สันติสุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และบูรณา
การความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ

1. ระดับประถมศึกษา
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 สาระ ดังนี้

1. สาระทักษะการเรียนรู้ เป็นสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้
การจัดการความรู้ การคิดเป็น และการวิจัยอย่างง่าย
2. สาระความรู้พื้นฐาน เป็นสาระเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. สาระการประกอบอาชีพ เป็นสาระเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทาง และการตัดสินใจประกอบ
อาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง
4. สาระทักษะการดำเนินชีวิต เป็นสาระเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุขภาพอนามัยและ
ความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ศิลปะและสุนทรียภาพ
5. สาระการพัฒนาสังคม เป็นสาระเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง
การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมือง และการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

นรากร งามสมัย (2564) ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม 2) ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม วิธีการดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนชุมชน จำนวน 310 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกตัวอย่างหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการร่วมรับประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมวางแผน และ 2) แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ประกอบด้วย 4 ด้าน 30 รายการ จำแนกเป็นด้านการร่วมวางแผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง มี 8 รายการ เช่น สถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอความต้องการของชุมชนในการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการร่วมดำเนินงาน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มี 8 รายการ เช่น สถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการร่วมรับประโยชน์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง มี 6 รายการ เช่น ชุมชนได้รับการสนับสนุนด้านอาคารสถานที่ และสิ่งสนับสนุนอย่างอื่นจากสถานศึกษาเมื่อชุมชนมีการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นผลตอบแทนจากการที่ชุมชนให้ ความช่วยเหลืองานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มี 8 รายการ เช่น สถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ผลการประเมินงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษา

สุธี สุตลอย (2564) ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 2) เสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 123 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมวางแผน รองลงมา คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ และ 2) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 5 ด้าน 17 รายการปฏิบัติ ดังนี้ ด้านที่ 1 การร่วมวางแผน มี 4 รายการ เช่น สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากตัวแทนในชุมชนเข้ามาร่วมวางแผนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านที่ 2 การร่วมตัดสินใจ มี 3 รายการ เช่น สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คนในชุมชน มาร่วมกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมโดยยึดหลักความต้องการของชุมชน ด้านที่ 3 การร่วมดำเนินงาน มี 3 รายการ เช่น สถานศึกษานำองค์ความรู้ในชุมชนที่หลากหลายในความเป็นท้องถิ่นของตนเองมาพัฒนาเพื่อจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาให้นักเรียน ได้เรียนรู้ ด้านที่ 4 การร่วมติดตามและประเมินผล มี 2 รายการ เช่น สถานศึกษาควรกำหนดเป็นแนวทางว่า ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามาร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ มี 5 รายการ เช่น สถานศึกษาได้สร้างความตระหนักให้ชุมชนได้เห็นถึงการที่จะได้รับประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กรณีศึกษาที่ 2 ดิถัง (2563) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว ประชากรจำนวน 65 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว โดยนำประเด็นการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 3 ลำดับสุดท้ายของขอบข่ายงาน 4 ด้าน มาเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญ 9 คน คัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักปฏิบัติ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา กลุ่มละ 3 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิควิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัวอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว จากการสนทนากลุ่ม การบริหารงานทั้ง 4 งาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมตัดสินใจร่วมกัน และต้องมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชนทราบตามสถานการณ์

อย่างเหมาะสม 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โรงเรียนต้องให้ความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากร และงบประมาณจากท้องถิ่น เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหาร และครู ต้องสนับสนุน ให้บริการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการให้บริการ ด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ตามความเหมาะสมและควรกำหนดนโยบาย กฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โรงเรียนจัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ทั้ง 4 งาน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลในการบริหารงาน

ธัญลักษณ์ ใจเที่ยง (2563) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0 2) ศึกษาแนวทาง ปัญหา และข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม 1) กลุ่มการวิจัยเชิงปริมาณ คือประชาชน ที่อาศัยในชุมชนเขตพระนคร จำนวน 396 คน กลุ่มที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ กลุ่มชุมชน /เยาวชน กลุ่มสถานศึกษา กลุ่มวัด กลุ่มภาคส่วนรัฐ และ กลุ่มห้างหุ้นส่วน/ร้านค้ารวมทั้งหมด 48 คน จากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งไม่มีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.29$, $S.D. = 1.07$) 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในลักษณะคณะกรรมการ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้วยการเปิดโอกาส เปิดใจ เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในลักษณะแบบเป็นพี่เป็นน้องกัน ปัญหาของการมีส่วนร่วม การถูกจำกัดด้วยสถานที่งบประมาณมีไม่เพียงพอจำนวนเยาวชนในชุมชนมีน้อย และความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐเข้ามาในชุมชนไม่ต่อเนื่องเยาวชน ย้ายติดตามผู้ปกครอง ส่งผลต่อการจัดกิจกรรม

นิอัสมิรา นิมะมิง (2563) การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 117 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างสุ่มแบบง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวด้านบริการจัดวางตัวบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวด้านบริการติดตามและประเมินผลและ 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีอายุ ประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนว จำแนกตามอายุประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอายุ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวด้านบริการสำรวจข้อมูล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวด้านการบริการสำรวจข้อมูลมากกว่า ผู้บริหารที่มีอายุ 35 - 45 ปี และมากกว่า 45 ปี ประสบการณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวด้านการบริการสำรวจข้อมูลมากกว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ น้อยกว่า 10 ปี และมากกว่า 10 ปี

ปานระพี มหาสารโร (2563) การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก แล้วนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 คน จากโรงเรียน 60 โรง ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ระยะที่ 2 ศึกษาวิธีการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู จำนวน 2 โรง จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 แห่ง ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมมี 3 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.40 ถึง 0.89 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 8 ข้อ และแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 40 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI) ผลการวิจัยปรากฏ

ดังนี้ 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก อยู่ในระดับน้อย และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก 2. ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทำให้ได้วิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา ด้านรูปแบบวิธีการเรียนรู้ ด้านผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการศึกษา ด้านเงินทุนสนับสนุน ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ด้านผู้เรียนหรือผู้ศึกษา ซึ่งแต่ละด้านจะประกอบไปด้วยขั้นตอนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ผลการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ครั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนาในการบริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก

เชษฐา บัวลีเอ่น (2562) ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีซีเทคแปซิฟิก จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีซีเทคแปซิฟิก จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60 และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของนักศึกษามากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.69 และน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.44 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับขั้นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีซีเทคแปซิฟิก จังหวัดพะเยา ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสาขาวิชาต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีซีเทคแปซิฟิก จังหวัดพะเยา ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มนัญญา ปัตถวงษ์. (2562). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี การบริหารสถานศึกษาเป็น กระบวนการสำคัญที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์แก้ไขสภาพปัญหา พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษายิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา และ

ขนาดของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนใน จังหวัดปราจีนบุรีจำนวน 335 คน ได้มาด้วยวิธีการใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน และสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมี ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.66 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียวและตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ผลการ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยการให้ชุมชน เข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหาร และหน่วยงาน

อัยรินทร์ ธนอริยมินทร์ (2562) การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการ หลักสูตรต่อเนื่อง ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาศัย จังหวัดอ่างทอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการ บริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่องตามการรับรู้ของครู และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการบริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่อง ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประเภทของครู และประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอรรถาศัย จังหวัดอ่างทองจำนวน 100 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบ รายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเซฟเฟ ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหาร จัดการหลักสูตรต่อเนื่อง ตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหา และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และ 2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการ รับรู้ต่อการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่อง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 2 ด้านที่แตกต่างกัน ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุ ของปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีการรับรู้ต่อการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการ บริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่อง ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และประเภทครูต่างกัน มีการรับรู้ ต่อการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่อง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 1 ด้านที่แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Sergio Belda-Miquel (2016) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมสำหรับการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทางการบริหารจัดการ พบว่า งานวิจัยนี้เห็นระดับความแตกต่างของวิธีการมีส่วนร่วม สำหรับการสะท้อนกลับของการปฏิบัติด้านเปลี่ยนแปลงของการร่วมมือกัน งานวิจัยนี้เห็นมิติการเรียนรู้โดยนักเรียน

Kis Zafer (2015) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสถานการณ์การมีส่วนร่วมของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนคือสถานที่เรียนและระดับชั้นที่เรียนภายในครอบครัว เด็กยอมรับการมีส่วนร่วมนอกเหนือจากอำนาจในการตัดสินใจด้านการเงิน ในด้านสังคมนักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำและปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของเด็กอยู่ภายใต้ครอบครัว สังคมและการศึกษาของบิดา

Mobbs (2013) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเด็กที่มีสุขภาพดีด้านคุณลักษณะมีความเชื่อมโยงกับคุณลักษณะ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันเมื่อเปรียบเทียบในระดับคุณลักษณะของเครือข่ายกับผลการดำเนินงาน และเมื่อเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพของเครือข่ายกับความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างโครงสร้างเครือข่ายกับองค์กรและความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างโครงสร้างเครือข่ายกับองค์กรที่ให้บริการ เมื่อเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพของเครือข่ายมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับของการรวมกลุ่มของผู้ให้บริการระดับปฐมภูมิเทียบกับประสิทธิภาพของเครือข่าย ยังพบว่าความไว้วางใจระหว่างภายในองค์กร เครือข่าย ผู้มีส่วนได้เสียไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของเครือข่าย

Gumus (2012) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนตุรกี กรณีการวิเคราะห์หลายระดับ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเฉพาะปัจจัยในระดับชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของเด็กนักเรียนทั้งสองระดับมีปัญหาคล้ายกับหลาย ๆ ประเทศที่กำลังพัฒนามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กชายและเด็กหญิงปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านครัวเรือนโดยไม่คำนึงถึงบทบาทของสภาพแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ มีตัวแปรด้านบริบททางเศรษฐกิจและสังคม ในการสร้างแบบจำลอง พบว่า มีการกำหนดนโยบายพัฒนาระบบความสัมพันธ์ตามบริบทเศรษฐกิจ สังคมในเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนและระดับการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ปกครองและหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ความยากจนของครัวเรือนและครัวเรือนขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ผลการศึกษาการวิเคราะห์หลายระดับครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนกับชุมชนมีนัยสำคัญแตกต่างกัน

Ramstetter (2010) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการประเมินและเสริมสร้างสุขภาพ การประสานงานในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาแบบองค์รวมที่ครอบคลุมผ่านกระบวนการของการประเมินผลการดำเนินงานและการประเมินผลการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสนับสนุนที่ต้องการ คือ ด้านการเงิน และการดูแลจากคณะกรรมการโรงเรียน ความสำเร็จเพื่อสุขภาพของนักเรียน จึงจะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ และเชิญสมาชิกของชุมชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ภายนอกมาร่วมเป็นผู้ประสานงานร่วมดำเนินการร่วมประเมินโรงเรียนร่วมคิดสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนเชื่อมต่อกับภารกิจของโรงเรียน และมี โปรแกรมการเก็บบันทึกการประชุมสะท้อนความคิดเห็น มีการประเมินผลหลังดำเนินการและเผยแพร่ผลงาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
สอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนใน
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการแบบสำรวจ
(Research) โดย มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอสอง
จังหวัดแพร่ จำนวน 41,237 คน (กรมการปกครอง, 2567 ออนไลน์) ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้
สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่ม
ตัวอย่างทั้งสิ้น 396 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจึงทำการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัย สูตรคำนวณของ Taro Yamane ได้ทั้งสิ้น
396 คน โดยมีสูตรในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ 5%

แทนค่า

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{41,237}{1 + 41,237(0.05)^2} \\
 &= \frac{41,237}{1 + 41,237(0.0025)} \\
 &= \frac{41,237}{1 + 103.0925} \\
 &= \frac{41,237}{104.0925} \\
 &= 396
 \end{aligned}$$

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด (Close Ended and Open Ended) โดยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การศึกษานี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ

ตอนที่ 2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดและทฤษฎีของ Cohen and Uphoff (1980) ได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนสร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

5 คะแนน สำหรับความคิดเห็น มากที่สุด

4 คะแนน สำหรับความคิดเห็น มาก

3 คะแนน สำหรับความคิดเห็น ปานกลาง

2 คะแนน สำหรับความคิดเห็น อยู่น้อย

1 คะแนน สำหรับความคิดเห็น อยู่น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย ในช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลความว่า มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลความว่า มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลความว่า ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แปลความว่า น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลความว่า น้อยที่สุด

ตอนที่ 3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพและรายละเอียดของวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม จากตำรา บทความต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบ เพื่อนำมาจัดทำนิยามเชิงปฏิบัติการและนำมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

4. พัฒนาแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เพื่อใช้ในการรวบรวมปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดและทฤษฎีของ Cohen and Uphoff (1980)

5. นำร่างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านคั่นคว่ำอิสระ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปฏิบัติงานคั่นคว่ำอิสระ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและนำไปจัดพิมพ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การทดสอบเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือเพื่อให้สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามว่ามีความครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพ คือ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC: Index of item Objective Congruence) หรือดัชนีความเหมาะสม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินเนื้อหาของข้อคำถามเป็นรายข้อแล้วหาค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.5 ขึ้นไป มีค่า 0.66 – 1.00

2. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือว่ามีความคงเส้นคงวาให้ผลการวัดที่แน่นอนคงที่ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ผลจะได้เหมือนเดิม สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเที่ยงคือ ค่าสัมประสิทธิ์ของคอนบาร์ช (Conbach's Alpha Coefficient: coefficient) ซึ่งจะใช้สำหรับข้อมูลที่มีการแบ่งระดับการวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) ค่าแอลฟาที่ใช้ควรมากกว่า 0.7 ถ้าน้อยกว่านั้น ควรปรับปรุงแบบสอบถาม หรืออาจตัดบางข้อทิ้ง มีค่าแอลฟา 0.97

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามทางออนไลน์ ไปที่ กลุ่มตัวอย่างประชากรในพื้นที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 396 คน จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ จัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อหาค่าต่าง ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและใช้วิธีทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม ตามตัวแปร เพศ โดยใช้การทดสอบ T - test

2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม ตามตัวแปร อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
สอง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอตัวสรุปประสงค์ของการวิจัย
และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ
ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันชัดเจนในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้
กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

* แทน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

t แทน ค่าสถิติที่คำนวณจาก t-test

F แทน ค่าสถิติที่คำนวณจาก F-test หรือวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง (Standard Deviation)

SS แทน ผลรวมของค่าความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)

df แทน ระดับความเป็นอิสระ (degrees of freedom)

MS แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมของความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)

MD แทน ความแตกต่างเฉลี่ย (Mean Difference)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
สอง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์
ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งรวบรวมจากแบบสอบถามจำแนกตามเพศ, สถานภาพ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ต่อเดือน และ อาชีพ

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ, สถานภาพ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ต่อเดือน และ อาชีพ

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	146	36.90
	หญิง	250	63.10
	รวม	396	100.0
สถานภาพ			
	โสด	141	35.60
	สมรส	206	52.00
	หย่าร้าง	30	7.60
	หม้าย	19	4.80
	รวม	396	100.0
อายุ			
	ต่ำกว่า 20 ปี	38	9.60
	20 – 35 ปี	98	24.70
	35 - 45 ปี	99	25.00
	45 - 55 ปี	87	22.00
	55 - 60 ปี	51	12.90
	60 ปีขึ้นไป	23	5.80
	รวม	396	100.0

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	8	2.00
ประถมศึกษา	93	23.50
มัธยมศึกษา/ปวช.	180	45.50
อนุปริญญา/ปวส.	51	12.90
ปริญญาตรี	62	15.70
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.50
รวม	396	100
รายได้ต่อเดือน(บาท)		
ต่ำกว่า 10,000	161	40.70
10,000 – 20,000	183	46.20
20,000 – 30,000	43	10.90
มากกว่า 30,000	9	2.30
รวม	396	100.0
อาชีพ		
เกษตรกร	148	37.40
รับจ้างทั่วไป	147	37.10
ค้าขาย	50	12.60
รับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ	51	12.90
รวม	396	100.0

จากตารางที่ 4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 เพศชาย จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 จำแนกตามสถานภาพ พบว่ามากที่สุดคือ สถานภาพสมรส จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาคือสถานภาพโสด จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 สถานภาพหย่าร้างจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 สถานภาพหม้ายจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 จำแนกตามอายุ กลุ่มช่วงอายุ 35 – 45 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือ กลุ่มช่วงอายุ 20 - 35 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 กลุ่มช่วงอายุ 45 – 55 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 กลุ่มช่วงอายุ 55 – 60 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 กลุ่มช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 กลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ามากที่สุดคือระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็น

ร้อยละ 15.70 ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 กลุ่มที่น้อยที่สุดคือระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน(บาท) รายได้ 10,000 – 20,000 จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 รองลงมาคือ รายได้ต่ำกว่า 10,000 จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.70 รายได้ 20,000 – 30,000 จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.90 กลุ่มที่น้อยที่สุดคือรายได้มากกว่า 30,000 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 จำแนกตามอาชีพ อาชีพเกษตร จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 อาชีพ รับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 กลุ่มที่น้อยที่สุดคืออาชีพค้าขาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าคะแนนเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

5 คะแนน สำหรับความคิดเห็น มากที่สุด

4 คะแนน สำหรับความคิดเห็น มาก

3 คะแนน สำหรับความคิดเห็น ปานกลาง

2 คะแนน สำหรับความคิดเห็น ผลน้อย

1 คะแนน สำหรับความคิดเห็น ผลน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย ในช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลความว่า มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลความว่า มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลความว่า ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แปลความว่า น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลความว่า น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม

ประเด็นในแต่ละด้าน	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	396	3.79	0.75	มาก
2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	396	3.97	0.68	มาก
3.การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	396	4.21	0.67	มากที่สุด
4.การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	396	3.96	0.71	มาก
ภาพรวม		3.99	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.21$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}= 3.97$) และ ($\bar{X}= 3.96$) และน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.79$)

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	396	3.84	0.82	มาก
1.2 ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอต้องการของชุมชน	396	3.81	0.87	มาก
1.3 ท่านร่วมคิดและเสนอแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและพัฒนา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	396	3.79	0.85	มาก
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	396	3.84	0.87	มาก
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มาจากความต้องการของชุมชน	396	3.83	0.87	มาก
1.6 ท่านเข้าร่วมประชุมเสนอโครงการและแผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	396	3.79	0.89	มาก
1.7 ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด	396	3.66	0.94	มาก
ภาพรวม		3.80	0.88	มาก

จากตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มาจากความต้องการของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอต้องการของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ท่านร่วมคิดและเสนอแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและพัฒนา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ท่านเข้าร่วมประชุมเสนอโครงการและแผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$)

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
2.1 ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ตามที่ทางสถานศึกษากำหนดเพื่อนำไปดำเนินการในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย	396	3.99	0.78	มาก
2.2 ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษา	396	4.02	0.76	มาก
2.3 ท่านร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินการตามโครงการกิจกรรมพัฒนา	396	3.88	0.85	มาก
2.4 ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ เช่น ชุมชนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ	396	4.10	0.79	มาก
ภาพรวม		4.00	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ เช่น ชุมชนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมา คือ ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามที่ทางสถานศึกษากำหนดเพื่อนำไปดำเนินการในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และน้อยที่สุดคือ ท่านร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินการตามโครงการกิจกรรมพัฒนา ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$)

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.1 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการนำแผนการดำเนินงานไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในชุมชน	396	4.16	0.76	มาก
3.2 ชุมชนของท่านได้รับการฝึกอบรมจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการเพื่อนำความรู้และทักษะมาสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน	396	4.24	0.74	มากที่สุด
3.3 ชุมชนของท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาใช้ในการสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน	396	4.23	0.79	มากที่สุด
ภาพรวม		4.21	0.77	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ชุมชนของท่านได้รับการฝึกอบรมจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความต้องการเพื่อนำความรู้และทักษะมาสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ ชุมชนของท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาใช้ในการสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) และน้อยที่สุดคือท่านได้รับผลประโยชน์จากการนำแผนการดำเนินงานไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$)

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.1 ท่านได้ติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่เสมอ	396	4.09	0.77	มาก
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา	396	3.87	0.88	มาก
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา และหากพบปัญหาท่านจะนำปัญหานั้นไปปรับปรุง	396	3.86	0.84	มาก
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษา	396	4.03	0.86	มาก
ภาพรวม		3.97	0.84	มาก

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก คือ ท่านได้ติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา และหากพบปัญหาท่านจะนำปัญหานั้นไปปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ของผู้เรียนโดยใช้สถิติค่า t-test และค่า F-test หรือวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบรายคู่ภายหลังด้วยวิธี LSD

ตารางที่ 4.7 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ระดับการมีส่วนร่วม	ชาย		หญิง		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.82	0.75	3.77	0.75	.676	.839
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.01	.614	3.95	.721	.942	.055
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.24	.623	4.19	.706	.723	.132
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.99	.696	3.94	.730	.630	.425
รวม	4.02	0.68	3.97	0.73	0.75	0.37

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ รายด้าน ภาพรวมการมีส่วนร่วม ไม่มีความแตกต่างกัน คือ เพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ จำแนกตามสถานะภาพ

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.91	3	.970	1.718	.163
	ภายในกลุ่ม	221.32	392	.565		
	รวม	224.24	395			
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.53	3	.844	1.817	.144
	ภายในกลุ่ม	182.21	392	.465		
	รวม	184.74	395			
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.501	3	.167	.363	.780
	ภายในกลุ่ม	180.34	392	.460		
	รวม	180.84	395			
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2.492	3	.831	1.622	.184
	ภายในกลุ่ม	200.85	392	.512		
	รวม	203.34	395			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.54	3	.514	1.392	.245
	ภายในกลุ่ม	144.69	392	.369		
	รวม	146.23	395			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ ภาพรวมการมีส่วนร่วมรายด้านไม่แตกต่างกันคือ สถานะภาพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	16.45	5	3.291	6.178	.000
	ภายในกลุ่ม	207.78	390	.533		
	รวม	224.24	395			
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.28	5	.457	9.77	.431
	ภายในกลุ่ม	182.46	390	.468		
	รวม	184.74	395			
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3.76	5	.753	1.659	.143
	ภายในกลุ่ม	177.08	390	.454		
	รวม	180.84	395			
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.29	5	.658	1.283	.270
	ภายในกลุ่ม	200.05	390	.513		
	รวม	203.34	395			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.79	5	.760	2.080	.067
	ภายในกลุ่ม	142.43	390	.365		
	รวม	146.23	395			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาตามตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ จำแนกตามอายุ พบว่าช่วงอายุที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามช่วงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 20 ปี	20-35 ปี	35 - 45 ปี	45-55 ปี	55-60 ปี	60 ปีขึ้นไป
		3.27	3.78	3.82	3.86	3.78	4.29
ต่ำกว่า 20 ปี	3.27	-	-	-	-	-	.003
20-35 ปี	3.78	-	-	-	-	-	.011
35-45 ปี	3.82	-	-	-	-	-	.034
45-55 ปี	3.86	-	-	-	-	-	.046
55-60 ปี	3.78	-	-	-	-	-	.016
60 ปีขึ้นไป	4.29	.003	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กับ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กับ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 - 35 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี 20 - 35 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 35 - 45 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี 35 - 45 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

4) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 45 - 55 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี 45 - 55 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

5) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 55 - 60 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่ม

ตัวอย่างที่มี 55 - 60 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 คือ อายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	6.94	5	1.390	2.494	.031
	ภายในกลุ่ม	217.29	390	.557		
	รวม	224.24	395			
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.18	5	.437	.934	.459
	ภายในกลุ่ม	182.56	390	.468		
	รวม	184.74	395			
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3.44	5	.688	1.512	.185
	ภายในกลุ่ม	177.40	390	.455		
	รวม	180.84	395			
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	7.40	5	1.481	2.949	.013
	ภายในกลุ่ม	195.93	390	.502		
	รวม	203.34	395			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.22	5	.845	2.32	.043
	ภายในกลุ่ม	142.01	390			
	รวม	146.23	395			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาตามตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามระดับการศึกษา ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ระดับ การศึกษา	$\bar{X}$	ต่ำกว่า ประถม ศึกษา	ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา /ปวช.	อนุปริญญา /ปวส.	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
		3.85	3.76	4.01	3.90	4.78	4.78
ต่ำกว่า ประถมศึกษา		3.85	-	-	-	-	-
ประถมศึกษา		3.76	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษา/ ปวช		4.01	-	-	.008	-	.041
อนุปริญญา/ ปวส		3.90	-	-	-	-	-
ปริญญาตรี		4.01	-	-	-	-	-
สูงกว่า ปริญญาตรี		4.78	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. กับ อนุปริญญา/ปวส. และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. กับ อนุปริญญา/ปวส. และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการมีส่วนร่วมของของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ระดับ การศึกษา	$\bar{X}$	ต่ำกว่า ประถม ศึกษา	ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
		4.15	3.83	3.90	4.21	4.08	4.62
ต่ำกว่า	4.15	-	-	-	-	-	-
ประถมศึกษา			-	-	.003	.003	.003
ประถมศึกษา	3.83	-	-	-	.006	-	-
มัธยมศึกษา/ ปวช	3.90	-	-	-	-	-	-
อนุปริญญา/ ปวส	4.21	-	-	-	-	-	-
ปริญญาตรี	4.08	-	-	-	-	-	-
สูงกว่า	4.62	-	-	-	-	-	-
ปริญญาตรี							

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กับ อนุปริญญา/ปวส. และ ปริญญาตรี มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
2. กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. กับ อนุปริญญา/ปวส. มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	12.70	3	4.234	7.846	.000
	ภายในกลุ่ม	211.54	392	.540		
	รวม	224.24	395			
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.83	3	.946	2.039	.108
	ภายในกลุ่ม	181.90	392	.464		
	รวม	184.74	395			
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.36	3	.453	.990	.398
	ภายในกลุ่ม	179.48	392	.458		
	รวม	180.84	395			
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	6.71	3	2.239	4.463	.004
	ภายในกลุ่ม	196.62	392	.502		
	รวม	203.34	395			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	12.70	3	4.23	7.846	.000
	ภายในกลุ่ม	211.54	392	.540		
	รวม	224.24	395			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาตามตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล ของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ จำแนกตามรายได้ พบว่ารายได้ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนจังหวัดแพร่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามรายได้ ด้านการมีส่วนร่วมในตัดสินใจ

รายได้	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 10,000	10,000-20,000	20,000-30,000	มากกว่า 30,000
		3.62	3.98	3.63	3.71
ต่ำกว่า 10,000	3.62	-	.000	-	-
10,000-20,000	3.98	-	-	.005	-
20,000-30,000	3.63	-	-	-	-
มากกว่า 30,000	3.71	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาตามตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน(บาท) พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามรายได้ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

รายได้	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 10,000	10,000-20,000	20,000-30,000	มากกว่า 30,000
		3.86	4.09	3.76	4.02
ต่ำกว่า 10,000	3.86	-	.002	-	-
10,000-20,000	4.09	-	-	.005	-
20,000-30,000	3.76	-	-	-	-
มากกว่า 30,000	4.02	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชน พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ จังหวัดแพร่ จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.61	3	.872	1.541	.203
	ภายในกลุ่ม	221.62	392	.565		
	รวม	224.24	395			
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.22	3	.408	.872	.456
	ภายในกลุ่ม	183.52	392	.468		
	รวม	184.74	395			
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2.49	3	.830	1.825	.142
	ภายในกลุ่ม	178.35	392	.455		
	รวม	180.84	395			
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.946	3	.315	.611	.608
	ภายในกลุ่ม	202.39	392	.516		
	รวม	203.34	395			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.00	3	.334	.902	.440
	ภายในกลุ่ม	145.23	392	.370		
	รวม	146.23	395			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ จังหวัดแพร่ ภาพรวมการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน คืออาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ และเพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างของประชาชน กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ, สถานภาพ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ต่อเดือน และ อาชีพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอ สอง จังหวัดแพร่ จำนวน 41,237 คน (กรมการปกครอง, 2567 ออนไลน์) ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t test , F-test หรือวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มาก ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สามารถสรุปเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรม

พัฒนาผู้เรียน และท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มาจากความต้องการของชุมชน อยู่ในระดับมาก ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอต้องการของชุมชน อยู่ในระดับมาก ท่านร่วมคิดและเสนอแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ท่านเข้าร่วมประชุมเสนอโครงการและแผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ เช่น ชุมชนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามที่ทางสถานศึกษา กำหนดเพื่อนำไปดำเนินการในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ท่านร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินการตามโครงการกิจกรรมพัฒนา ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ชุมชนของท่านได้รับการฝึกอบรมจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความต้องการเพื่อนำความรู้และทักษะมาสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนของท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาใช้ในการสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือท่านได้รับผลประโยชน์จากการนำแผนการดำเนินงานไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในชุมชน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านได้ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา และหากพบปัญหาท่านจะนำปัญหานั้นไปปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามด้านปัจจัยด้านข้อมูล ประชากรศาสตร์ พบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศชาย และเพศหญิง ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ภาพรวมการมีส่วนร่วม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่า (Sig เท่ากับ 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่า (Sig เท่ากับ 0.839) ค่าความสัมพันธ์ไม่มีความแตกต่าง ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมีค่า (Sig เท่ากับ 0.425) ค่าความสัมพันธ์ไม่มีความแตกต่าง และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่า (Sig เท่ากับ 0.132) ค่าความสัมพันธ์ไม่มีความแตกต่าง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพ ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ภาพรวมการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามอายุ พบว่าอายุที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significance) ผลการทดสอบปรากฏว่าการเปรียบเทียบการทดสอบรายคู่ภายหลังด้วยวิธี LSD พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุอายุต่ำกว่า 20 ปี กับ อายุ 60 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 35 – 45 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 45 – 55 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 55 - 60 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการจำแนกตามอายุกับด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กับ 20 - 35 ปี , 35 – 45 ปี , 45 – 55 ปี , 55 - 60 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 - 35 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 35 – 45 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 45 – 55 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significance) ผลการทดสอบปรากฏว่าการเปรียบเทียบการทดสอบรายคู่ภายหลังด้วยวิธี LSD พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช. กับ อนุปริญญา/ปวส. และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การจำแนกตามระดับการศึกษา

กับด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างระดับมัธยมศึกษา/ปวช. กับ อนุปริญญา/ปวส. และ สูงกว่าปริญญาตรี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามระดับ การศึกษากับด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา ระดับ ประถมศึกษา กับ อนุปริญญา/ปวส. และ ปริญญาตรี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significance) ผลการทดสอบปรากฏว่าการเปรียบเทียบการทดสอบรายคู่ภายหลังด้วยวิธี LSD พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน กับด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามรายได้ต่อเดือน กับด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 และ รายได้ 20,000 – 30,000 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพของ กลุ่มตัวอย่าง ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีการมีส่วนร่วมของชุมชน ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ ภาพรวมการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก เรียงจากมากไป น้อย พบว่าชุมชนได้ให้ความสำคัญ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมใน การดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สามารถ สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก

ที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาให้ความสำคัญกับชุมชนต่อการมีส่วนร่วมเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและประสบการณ์ของชุมชนในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงทอง วุฒิเดช (2542) ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา โดยศึกษาจากนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากต้องการพัฒนาตนเองใหม่มีความรอบรู้รอบคอบ มีความอดทน มีคุณธรรมจริยธรรมมีระเบียบวินัยและแบบแผนอันดีงาม เพิ่มพูนประสบการณ์ด้านคิด สร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องดีงาม ตลอดจนปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเสริมสร้างบุคลิกภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Vroom and Deci (1970) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นปริมาณของอิทธิพลที่ปัจเจกบุคคลรู้สึกว่าได้เข้าไป ร่วมในการตัดสินใจและบุคคลจะได้รับความพึงพอใจจากการทำงานที่มีประสิทธิภาพที่มีต่องานและจะสามารถทำงานได้ดีตลอดจนสามารถขยายเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้เข้า ร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา การพัฒนากิจกรรม การเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอความต้องการของนักศึกษา นักศึกษาได้ร่วมคิดและเสนอแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมใน การเสนอโครงการ ในการพัฒนากิจกรรม ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ มีการประชุมเสนอโครงการ และแผนงาน นักศึกษาได้เข้าร่วมประชุมมากน้อยเพียงใด วิทยาลัยได้ให้นักศึกษาตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยชุมชนให้ความสำคัญข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ เช่น ชุมชนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธี สุดลอย (2564) ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมวางแผน

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ชุมชนของท่านได้รับการฝึกอบรมจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความต้องการเพื่อนำความรู้และทักษะมาสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรากร งามสมัย (2564) ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการร่วมรับประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมวางแผน

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ข้อที่มีระดับการมี

ส่วนร่วมมาก คือ ท่านได้ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ramstetter (2010) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการประเมินและเสริมสร้างสุขภาพ การประสานงานในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาแบบองค์รวมที่ครอบคลุมผ่านกระบวนการของการประเมินผลการดำเนินงานและการประเมินผลการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสนับสนุนที่ต้องการ คือ ด้านการเงิน และการดูแลจากคณะกรรมการโรงเรียน ความปลอดภัยเพื่อสุขภาพของนักเรียน จึงจะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ และเชิญสมาชิกของชุมชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ภายนอกมาร่วมเป็นผู้ประสานงานร่วมดำเนินการร่วมประเมินโรงเรียนร่วมคิดสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนเชื่อมต่อกับภารกิจของโรงเรียน และมี โปรแกรมการเก็บบันทึกการประชุมสะท้อนความคิดเห็น มีการประเมินผลหลังดำเนินการและเผยแพร่ผลงาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามเพศ ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามสถานภาพ ที่มีสถานภาพต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามอายุ พบว่าอายุที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD การจำแนกตามอายุกับด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กับ กลุ่มที่มีอายุ 20 - 35 ปี , กลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี , กลุ่มที่มีอายุ 45 - 55 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 55 - 60 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มที่มีอายุ 20 - 35 ปี กับ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มที่มีอายุ 35 - 45 ปี กับ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มที่มีอายุ 45 - 55 ปี กับ อายุ 60 ปีขึ้นไป ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD การจำแนกตามระดับการศึกษากับด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างระดับมัธยมศึกษา/ปวช. กับ อนุปริญญา/ปวส. และ สูงกว่าปริญญาตรี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามระดับการศึกษากับด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กับ อนุปริญญา/ปวส. และ ปริญญาตรี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significance) ผลการทดสอบปรากฏว่าการเปรียบเทียบการทดสอบรายคู่ภายหลังด้วยวิธี LSD จำแนกตามรายได้ต่อเดือน กับด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 กับ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามรายได้ต่อเดือน กับด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 และ รายได้ 20,000 – 30,000 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผนงาน/โครงการ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรเพิ่มโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ เพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีความสุข
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น เกิดจากความหลากหลายของกิจกรรม เพื่อเป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา และการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม เพื่อเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทุกๆกิจกรรม ต้องจัดให้สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและอยากเข้าร่วมกิจกรรมทุกๆ กิจกรรม
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนา ควรนำข้อมูลจากการสรุปและประเมินผลกิจกรรมมาวิเคราะห์และหาแนวทางเพื่อปรับปรุง พัฒนากิจกรรม โดยรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนเป็นสำคัญ

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออื่น เพื่อเปรียบเทียบและหาแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น อายุ อาชีพ รายได้ หรือสถานภาพทางสังคม เพื่อออกแบบแนวทางที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนต่างๆ
3. พัฒนารูปแบบการประเมินผล ศึกษาวิธีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทการศึกษานอกระบบ การใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล

4. การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อสนับสนุนการศึกษาร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของชุมชน

บรรณานุกรม

- กณิศนันท์ ดีดวง. (2563). ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลััย, สาขาวิชาบริหารการศึกษา).
- กรมการปกครอง. (2567). ข้อมูลสถิติข้อมูลประชากรอำเภอสอง. ฝ่ายทะเบียนราษฎร ที่ว่าการอำเภอสอง.
- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2566). พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 (ราชกิจจานุเบกษา, 19 มีนาคม 2566).
- เชษฐา บัวลีเอ่น. (2562). ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีซีเทคแปซิฟิก จังหวัดพะเยา (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา). สถาบันการจัดการแห่งแปซิฟิก.
- นรากร งามสมัย. (2564). ศึกษาความแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพุทธพัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลััยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นิอัสมิรา นิมะมิง. (2563). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานแนะแนวตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลััยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, สาขาวิชาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปานระพี มหาสารโร. (2563). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลััย, สาขาวิชาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- พระราชบัญญัติยุทธศาสตร์, 2561. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). (ตุลาคม 2561).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). (2545). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มณัญญา ปัดถวงษ์. (2562). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลััยราชภัฏ).

บรรณานุกรม(ต่อ)

- มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, สาขาวิชาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช 2560. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสอง, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดแพร่. (2566). แผนปฏิบัติการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
 สอง ประจำปี งบประมาณ 2567.
- สุธี สุดลอย. (2564). ศึกษาความแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมพัฒนา
 ผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
 เขต 1 (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, สาขาวิชาบริหาร
 การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ธัญลักษณ์, ใจเที่ยง. (2563). ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระนคร
 กรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0 (รายงานวิจัย). สถาบันพัฒนาศิลป
 อัยรินทร์ ธนอริยมินทร์. (2562). การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการ
 หลักสูตรต่อเนื่องตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
 การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอ่างทอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัย, สาขาวิชาบริหาร
 การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Belda- Miquel, S. (2016). Participation for learning and organizational change.
 [Research Study].
- Gumus, M. (2012). Factors influencing community participation in Turkish schools: A
 multilevel analysis. [Research Study].
- Hen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking
 clarity through specificity. New York: World Development.
- Kis, Z. (2015). Study of the situation of primary school students' participation.
 [Research Study].
- Mobbs. (2013). The development of healthy children and the connection between
 characteristics and participation from educational networks and stakeholders.
 [Research Study].
- Ramstetter, C. (2010). Participatory action research for assessing and enhancing
 health coordination in elementary schools. [Research Study].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 ประกอบการทำวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการ
 เรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์
 ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมี
 ส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการ
 เรียนรู้จังหวัดแพร่ โดย

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
 อำเภอสอง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบมีอิสระในการตอบตามความเป็นจริง โดยเติมเครื่องหมาย / ใน ที่ตรงกับความต้องการ
 ของท่านลงในแบบสอบถาม ในการตอบคำถามจะใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที ข้อมูลที่ได้จากการตอบ
 แบบสอบถามจะถูกเก็บเป็นความลับและนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้ประกอบของงานวิทยานิพนธ์ผู้วิจัย
 ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัย

ลัดดาวัลย์ พิมพ์เทพ

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.เพศ

- () 1.ชาย () 2.หญิง

2.สถานภาพ

- () 1.โสด
() 2.สมรส
() 3.หย่าร้าง
() 4.หม้าย

3.อายุ

- () 1. ต่ำกว่า 20 ปี
() 2. 20 – 35 ปี
() 3. 35 - 45 ปี
() 4. 45 - 55 ปี
() 5. 55 - 60 ปี
() 6. 60 ปี ขึ้นไป

4.ระดับการศึกษา

- () 1.ต่ำกว่าประถมศึกษา
() 2.ประถมศึกษา
() 3.มัธยมศึกษา/ปวช.
() 4.อนุปริญญา/ปวส.
() 5.ปริญญาตรี
() 6.สูงกว่าปริญญาตรี

5.รายได้ต่อเดือน (บาท)

- () 1.ต่ำกว่า 10,000
() 2. 10,000 – 20,000
() 3. 20,000 – 30,000
() 4. มากกว่า 30,000

6.อาชีพ

- () 1. เกษตรกร
() 2. รับจ้างทั่วไป
() 3. ค้าขาย
() 4. รับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอสอง

สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแพร่ คำชี้แจง

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนมีโครงสร้างคำถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน สำหรับ เกณฑ์การให้คะแนนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
1.2 ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอต้องการของชุมชน					
1.3 ท่านร่วมคิดและเสนอแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและพัฒนา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มาจากความต้องการของชุมชน					
1.6 ท่านเข้าร่วมประชุมเสนอโครงการและแผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
1.7 ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด					
2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					
2.1ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ตามที่ทางสถานศึกษากำหนดเพื่อนำไปดำเนินการใน สถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย					
2.2 ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษา					
2.3 ท่านร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินการตามโครงการกิจกรรม					

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
พัฒนาผู้เรียนและติดตามผลงาน					
2.4 ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ เช่น ชุมชนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ					
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
3.1 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการนำแผนการดำเนินงานไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในชุมชน					
3.2 ชุมชนของท่านได้รับการฝึกอบรมจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความต้องการเพื่อนำความรู้และทักษะมาสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน					
3.3 ชุมชนของท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาใช้ในการสร้างผลงานที่ดีต่อชุมชน					
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
4.1 ท่านได้ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่เสมอ					
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา					
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา และหากพบปัญหาท่านจะนำปัญหานั้นไปปรับปรุง					
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.ดร.สุชาติ ใจภักดี	ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2.ดร.จารุวรรณ นาคัน	ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
จังหวัดพิษณุโลก
3. ดร.เจษฎาพร สอนทะ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านด้าม อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางลัดดาวัลย์ พิมพ์เทพ
วัน เดือน ปี เกิด	27 มีนาคม 2528
ที่อยู่ปัจจุบัน	137 หมู่ 8 ตำบลบ้านด้าย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย 57220
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบริการทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2554	ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยเชียงราย
ที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ 54120
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู ค.ศ.1